
ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД
тобто
перехід господарства на органічне сільське
господарство

Посібник для початківців

Як стати органічним
фермером
з успішним майбутнім,
після перехідного періоду

Ключові принципи
роз'яснення законодавства,
рослинництво та
тваринництво,
розрахунки та калькуляції

ПЕРЕХІДНИЙ ПЕРІОД

тобто

перехід господарства на органічне сільське господарство

Посібник для початківців

2023

ВИДАВЕЦЬ

Польський екологічний клуб у Кракові, Міське коло у Глівіце

ІНІЦІАТИВА

Коаліція "Жива Земля"

kontakt@koalicjazywaziemia.pl

www.koalicjazywaziemia.pl

РЕДАКЦІЙНА КОМАНДА

Дорота Метера, Уршуля Солтисьяк

МОВНЕ РЕДАГУВАННЯ

Уршуля Андреевич

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН ТА ВЕРСТКА

Магдалена Ніглус

НА ОСНОВІ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ ТА ОНЛАЙН ВЕРСТКИ

Оля Василевська

ФОТОГРАФИ

Агнешка Маковська, Дорота Метера, Павел Парович, Міхал Пняк, Томаш

Саковський, Уршуля Солтисьяк, Беата Студзінська та <https://pl.freepik.com>.

ФОТО НА ОБКЛАДИНЦІ

Уршуля Солтисьяк

ПУБЛІКАЦІЯ ДОСТУПНА НА УМОВАХ ЛІЦЕНЗІЇ CREATIVE COMMONS

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode/pl>

Attribution 4.0 / Creative Commons Attribution 4.0

Друкується за ліцензією Creative Commons Attribution 4.0 / Creative Commons

Attribution 4.0 МІЖНАРОДНА ПУБЛІЧНА ЛІЦЕНЗІЯ

НАДРУКОВАНО ЗА КОШТИ ФОНДУ WWF ПОЛЬЩА

ISBN 978-83-923070-7-5i

Фермери, які розглядають рішення розпочати органічне сільське господарство, не впевнені, чи зусилля, докладені для переходу на органічне господарство будуть компенсовані за рахунок субсидій та вищих цін на органічну продукцію. Ми хочемо, щоб ця брошура **надала огляд найважливіших вимог до органічного виробництва** та допомогла вам оцінити, чи окупиться воно. Автори – експерти з багаторічним досвідом – переконані, що воно того варте!

Запрошуємо вас ознайомитися з порадами про те, як зробити так, щоб стати органічним фермером було вигідно – з успіхом у майбутньому, після перехідного періоду.

ЗМІСТ

1. На добрий початок – д-р інж. Уршуля Солтисьяк Польська палата органічних продуктів	5
2. Органічне сільське господарство – система виробництва, визначена законом – магістр наук Дорота Метера	9
3. Ключові принципи органічного сільського господарства – магістр наук Дорота Метера	12
4. Перехідний період – перші 10 кроків – магістр наук Дорота Метера	16
5. Рентабельність органічного виробництва – як порахувати ефекти та витрати і визначити дохід? – д-р габ. Маріуш Мацейчак	19
6. Фермерське господарство з рослинництвом та тваринництвом – д-р габ. Юзеф Тибурський	25
7. Зернове господарство – д-р габ. Юзеф Тибурський	28
8. Молочне виробництво – д-р габ. Томас Саковський	33
9. Свинарство – д-р габ. Юзеф Тибурський	40
10. Кури-несучки – магістр наук Павло Парович	45
11. Садове господарство – д-р інж. Міхал Пняк	54
12. Ягідні плантації – д-р інж. Міхал Пняк	61
13. Польові овочі – д-р інж. Беата Студзінська	64
14. Субсидії – магістр наук Дорота Метера	69
15. На завершення – д-р інж. Уршуля Солтисьяк	71

1. На добрий початок – д-р інж. Уршуля Солтисьяк **Польська палата органічних продуктів**

Органічне сільське господарство, яке сприймається споживачами як джерело походження продуктів харчування "без агрохімікатів і ГМО", - це розгалужена система, яка використовує ресурси природного походження, яка вже 30 років перебуває під правовим захистом. Правове регулювання виявилось необхідним з огляду на зростаючий попит на "нехімічну" їжу, щоб протидіяти шахрайському маркуванню звичайних продуктів як органічних з метою отримання прибутку. Воно спрямоване на зміцнення довіри споживачів до органічних продуктів харчування та довіри до органічних фермерів, які мають право на отримання субсидій, дружнє до навколишнього середовища сільськогосподарське виробництво (тобто екосистемні послуги для суспільства).

З 1 січня 2022 року в країнах-членах ЄС застосовується новий базовий регламент¹ 2018/848 про органічне виробництво та маркування органічних продуктів (= біологічні = органічні; це юридично визнані синоніми), а також низка спеціальних регламентів. Регламенти ЄС визначають виробничі критерії, які безпосередньо застосовуються до всіх виробників органічної продукції, забезпечуючи таким чином єдиний стандарт для органічних продуктів харчування в ЄС, незалежно від країни виробництва.

Правовий статус органічного сільського господарства означає, що виробник, який приєднується до цієї системи, добровільно бере на себе зобов'язання дотримуватися правил, що регулюють органічне сільськогосподарське виробництво, а невиконання або порушення цих правил тягне за собою санкції. З 2022 року перевірки органічного виробництва в ЄС мають ранг офіційної інспекції.

¹ Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2018/848 від 30 травня 2018 року про органічне виробництво та маркування органічної продукції та скасування Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 (Dz.U. L, 14.6.2018)

Нагляд за функціонуванням органічного виробництва законодавець ЄС покладає на держави-члени, які створюють національні системи контролю. Згідно з польським законодавством², безпосередні перевірки учасників так званого ланцюга постачання (фермерів, переробників, гуртових торговців, імпортерів органічних продуктів харчування з країн, що не входять до ЄС, а також можливих субпідрядників) здійснюють уповноважені органи сертифікації та (у разі дотримання вимог) видають їм сертифікати відповідності. Офіційний нагляд за діяльністю органів сертифікації в Польщі здійснюється Головною інспекцією комерційної якості сільськогосподарської та харчової продукції (GIJHARS) двома шляхами: безпосередньо через перевірки в їхніх офісах та опосередковано через воєводські структури (WIJHARS), які перевіряють правильність діяльності органів сертифікації на підконтрольних об'єктах шляхом відвідування господарств та виробничих об'єктів.

Предметом інспекції на фермі є візуальна оцінка посівів, тваринницьких приміщень, складів, сховищ, техніки, що використовується у виробництві, а також огляд документації, яка складається із записів виробничої діяльності, підтвердження придбання сировини та продажу продукції.

Система органічного сільського господарства – це багато сторінок законодавства, через які нелегко "пробратися". Метою цієї брошури є представлення принципів цієї системи, яких необхідно дотримуватися з самого початку (від офіційного повідомлення органу сертифікації), хоча продукція, вироблена в період переходу на органічне виробництво, не може бути продана як органічна.

Перехідний період в органічному сільському господарстві означає перехід на органічні методи виробництва, визначені законодавством, і полягає у повному виконанні всіх вимог протягом певного періоду часу, після чого продукція може бути маркована і продаватись як органічна.

² Закон від 23 червня 2022 р. про органічне землеробство та виробництво (Законодавчий вісник за 2022 р., поз. 1370)

Перехідний період детально описаний для земель з однорічними культурами, багаторічними культурами (садами та ягідниками), постійними пасовищами та худобою, зареєстрованих на дату приєднання до системи органічного землеробства.

Коли нові (традиційні) землі додаються до фермерського господарства, що знаходиться в стадії перехідного періоду або до вже сертифікованого органічного господарства, вони повинні також "пройти" звичайний перехідний період. Важливо, щоб на них вирощувалася інша культура, ніж на наявних землях "в переході", інакше весь урожай отримає нижчий статус, як на землях, що перебувають у процесі перехідного періоду.

Перехідний період для тварин, які утримуються на фермі, що здійснює перехід, становить 24 місяці; це стосується всіх особин, незалежно від виду, статі, віку, типу використання. Після закінчення цього часу всі тварини та продукти їхньої життєдіяльності набувають органічного статусу.

Введення тварин, вирощених традиційним способом, на ферму в перехідний період або на органічну ферму дозволяється з метою розведення і підлягає ряду обмежень. З іншого боку, всі тварини, народжені на фермі, що перебуває в процесі переходу, або на органічній фермі (після перехідного періоду), отримують відповідний статус "перехідний період" або статус органічний, незалежно від статусу їхніх матерів. Детальну інформацію про перехідні періоди можна знайти в тематичних розділах.

Органічне сільське господарство передбачає вміле управління природними ресурсами ферми для досягнення максимальної продуктивності за даних умов, без використання агрохімікатів. Якщо ресурсів та допоміжних засобів виявляється недостатньо, органічні фермери можуть використовувати ресурси, отримані ззовні. Дозволені добрива, засоби, що покращують властивості ґрунту, засоби захисту рослин, кормові матеріали та добавки, засоби для чищення та дезінфекції перелічені в додатках до Регламенту ЄС 2021/1165, або як власні (видові) назви, або як назви діючих речовин. Підбірка корисних переліків та відповідні посилання наведені в кінці брошури.

В окремих країнах-членах ЄС також складаються переліки зареєстрованих на національному рівні комерційних продуктів, які виробник або дистриб'ютор може використовувати в органічному сільському господарстві. Посилання на польські переліки продуктів, дозволених для використання в органічному сільському господарстві: список добрив і поліпшувачів ґрунту, який веде Інститут добрив і ґрунтознавства (IUNG PIB)³ та список засобів захисту рослин, який веде Інститут захисту рослин (IOR PIB)⁴, також наведені у вищезгаданому списку.

³ Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznastwa – Państwowy Instytut Badawczy

⁴ Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy

Списки IOR та IUNG виконують допоміжну функцію; за необхідності вони полегшують безпечний вибір препарату. Однак вони не виключають використання продукту, якого немає в переліку, за умови, що інгредієнти цього продукту відповідають затвердженому переліку ЄС.

Новий національний закон від 2022 року також дозволяє використовувати - для власних потреб органічного фермера - добрива та засоби захисту рослин, які не зареєстровані в Польщі (тому їх продаж неможливий), якщо вони дозволені для використання в органічному сільському господарстві в інших країнах-членах ЄС.

Регулювання системи органічного сільського господарства в ЄС стосується сертифікації виробництва, але не передбачає сертифікації несільськогосподарських засобів виробництва. Допомогає у виборі інформація на етикетці, наприклад, "може використовуватися в органічному виробництві відповідно до вимог ЄС", за яку виробник несе юридичну відповідальність. Якщо такої вказівки немає, відповідальність за застосування продукту на органічній фермі лежить на фермері, який повинен заздалегідь перевірити, чи відповідають інгредієнти продукту відповідному переліку ЄС.

Юридична мова підзаконних актів та інших законодавчих актів складна для розуміння пересічному користувачеві. Тому на початку перехідного періоду варто звернутися до досвідченого консультанта, роль якого неоціненна. Органи сертифікації не можуть надавати консультації, оскільки вони виконують інспекційні функції, але вони зобов'язані роз'яснювати вимоги нормативно-правових актів.

Органічне сільське господарство, як воно визначено в законодавстві, може лякати, але з іншого боку, його можна розглядати позитивно, як готову інструкцію для ведення сільського господарства в гармонії з природою. Перший крок – це подати заявку на членство в системі; як це зробити і які наступні кроки, ви дізнаєтеся далі в цьому посібнику.

2. Органічне сільське господарство – система виробництва, визначена законом – магістр наук Дорота Метера

Що таке органічне сільське господарство?

Органічне сільське господарство – це метод виробництва продуктів харчування з використанням природних речовин і процесів.

Законодавство

З метою забезпечення умов для чесної конкуренції для фермерів та довіри споживачів до органічної продукції, Європейська Комісія з 1991 року регулює це виробництво за допомогою законодавства, частиною якого є суворі система контролю. З 1 січня 2022 року Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2018/848 від 30 травня 2018 року про органічне виробництво та маркування органічних продуктів, який скасовує Регламент Ради (ЄС) № 834/2007, застосовується у всіх країнах Європейського Союзу. Регламент ЄС залишає систему контролю на розсуд держав-членів. У Польщі система контролю визначена в Законі від 23 червня 2022 року про органічне сільське господарство та виробництво (законад.вісник за 2022 рік, поз. 1370).

"Органічне сільське господарство – це система виробництва, яка підтримує здоров'я ґрунтів, екосистем і людей. Воно базується на використанні екологічних процесів, біологічного різноманіття та циклів, адаптованих до місцевих умов, відкидаючи методи виробництва з негативними наслідками. Відповідально використовуючи природне середовище, органічне сільське господарство поєднує традиції, інновації та науку і, просуваючи правильне ставлення, впливає на якість життя тих, кого це стосується".

— Визначення органічного сільського господарства, IFOAM, 2008 (Міжнародна федерація органічного сільського господарства)

Цілі органічного виробництва за європейським законодавством

- Охорона навколишнього середовища та клімату,
- підтримка довготривалої родючості ґрунту,
- турбота про біорізноманіття,
- ведення господарства, що забезпечує високий рівень добробуту тварин з урахуванням специфічних потреб виду,
- розвиток коротких ланцюгів постачання та місцевого виробництва,
- виробництво якісних продуктів харчування та іншої продукції сільського господарства та продукції аквакультури, задовольняючи споживчий попит на товари, вироблені за допомогою процесів, що не становлять ризику для довкілля.

Контроль і сертифікація

Всі учасники ланцюга виробництва та дистрибуції органічних продуктів харчування, за винятком роздрібних магазинів, що пропонують упаковані та марковані продукти споживачам або кінцевим покупцям, підпадають під дію системи контролю органічного виробництва.

У випадку фермерських господарств, сільськогосподарські ділянки та об'єкти, включаючи тваринницькі будівлі та склади, інспектуються інспекторами органів сертифікації щонайменше один раз на рік. Також перевіряються реєстри придбаних і використаних засобів виробництва та засобів захисту рослин. Інспектори можуть відбирати зразки рослин, ґрунту, продукції та кормів. Після фізичного огляду, розгляду звіту про перевірку та додаткових документів, орган сертифікації приймає рішення про сертифікацію із зазначенням конкретної продукції.

Продукція може бути маркована як "органічна" після певного перехідного періоду.

органічна.

Перехідний період у
рослинництві:

- через 12 місяців з дати початку перехідного періоду продукція рослинництва може вважатися продукцією перехідного періоду;
- через 2 роки з дати початку переведення на посів або посадки однорічних рослин продукція може бути маркована як органічна;
- після закінчення 3 років з дня початку переведення на збір урожаю багаторічних культур, крім кормових, продукція може бути маркована як

Перехідний період для худоби

Період переходу для тварин, зареєстрованих у господарстві на дату подання заявки на перехід до системи органічного виробництва, становить 24 місяці для всіх тварин, незалежно від їхнього віку. Усі тварини, народжені в господарстві, мають статус тварин цього господарства.

У випадку, якщо звичайні тварини потрапляють в органічне господарство або під час перехідного періоду господарства, перехідний період для цих тварин становить:

- 12 місяців для тварин великої рогатої худоби та коней, призначених для виробництва м'яса, і в будь-якому випадку не менше трьох чвертей їхнього життя;
- 6 місяців для овець, кіз і свиней та тварин, призначених для виробництва молока;
- 10 тижнів – для птиці, призначеної для виробництва м'яса, за винятком качок пекінської породи, введених у господарство у віці менш ніж три дні;
- 7 тижнів – для качок пекінської породи, введених у господарство у віці менш ніж три дні;
- 6 тижнів – для птиці для виробництва яєць, введеної в господарство у віці менш ніж три дні.

3. Ключові принципи органічного сільського господарства – магістр наук Дорота Метера

Вирощування рослин

Метою агротехнічних заходів є підтримання та покращення біологічної активності ґрунту, його природної родючості, стабільності, потенціалу та біорізноманіття, запобігання втратам органічної речовини, ущільненню та ерозії, а також живлення рослин переважно через ґрунтову екосистему.

Посадковий матеріал і вибір сортів

Слід обирати сорти, добре пристосовані до місцевих кліматичних і ґрунтових умов та стійкі до хвороб і шкідників. Насінневий та вегетативний матеріал для розмноження має походити з органічного виробництва або з перехідного періоду. Якщо такий матеріал недоступний (див. перелік органічного або переробленого садивного матеріалу рослин, проведений Державною інспекцією захисту рослин та насінництва), перед посівом або посадкою слід отримати дозвіл на використання звичайного насінневого або вегетативного матеріалу в обласній інспекції захисту рослин та насінництва.

Добрива

Метою внесення добрив є підвищення біологічної активності ґрунту шляхом постачання органічних речовин ґрунтовим організмам (за посередництвом їх перенесення до коренів рослин) та створення належних умов для росту рослин. Необхідно встановити правильну сівозміну бобових та інших сидеральних культур, а також використовувати гній або органічні добрива, бажано компостовані, з органічного виробництва. Якщо, попри ці заходи, потреби рослин у поживних речовинах не задовольняються, можна використовувати лише добрива та покращувачі ґрунту, дозволені для використання в органічному виробництві, переважно органічні та мінеральні добрива природного походження.

- **Не використовуються мінеральні азотні добрива!**
- **Гербіциди не використовуються, а бур'яни знищуються лише механічними та фізичними методами!**

Захист рослин

Виникнення хвороб та шкідників зменшується за рахунок наступних заходів:

- захист природних ворогів шкідників сільськогосподарських культур, зокрема, шляхом відповідного озеленення для забезпечення середовищ існування корисних організмів;
- підбір видів і сортів рослин, стійких до шкідників і хвороб;
- правильно спланована багаторічна сівозміна;
- механічна та фізична обробка.

Якщо застосування вищезазначених методів не дає бажаного ефекту, а інтенсивність розвитку патогенів загрожує врожаю, можна використовувати засоби захисту рослин, дозволені для використання в органічному землеробстві.

В органічному землеробстві забур'яненість зменшується завдяки правильній сівозміні, очищенню насіння, проміжним культурам та підсіву, мульчуванню, правильній агротехніці та механічному знищенню бур'янів.

НАЙВАЖЛИВІШЕ:

- **Правильна сівозміна та обробіток ґрунту створюють умови для оптимального росту і розвитку рослин та забезпечують хороші врожаї.**
- **Можна використовувати лише дозволені добрива та засоби, що покращують властивості ґрунту. Дозволяється використовувати гній зі звичайних ферм, за винятком гною з промислового тваринництва.**
- **Можна використовувати тільки дозволені засоби захисту рослин.**

Тваринництво

Тваринництво на фермі без сільськогосподарських угідь не допускається в органічному сільському господарстві. Рівень поголів'я не повинен негативно впливати на навколишнє середовище. Кількість гною, що виробляється в господарстві, не повинна перевищувати 170 кг азоту на рік на гектар сільськогосподарських угідь.

Умови утримання тварин

Тварини повинні утримуватися таким чином, щоб вони могли жити і розвиватися в умовах, що відповідають їхнім потребам. Вони повинні мати постійний доступ до відкритих ділянок, які дозволяють тваринам вільно пересуватися, бажано на пасовищі, коли це дозволяють погодні умови і стан ґрунту (за винятком періодів обмежень і заборон, пов'язаних із захистом здоров'я людей або тварин).

Належна щільність поголів'я, легкий доступ до корму, води та належні умови утримання: вентиляція, природне освітлення та гігієна повинні підтримуватися на належному рівні.

Годування

Годівля тварин повинна ґрунтуватися на органічних кормах, але в годівлі молодих свиней та птиці допускається використання звичайних білкових кормів у кількості до 5% від загальної кількості кормів на рік у перерахунку на суху речовину.

Профілактика та лікування

Щоб запобігти захворюванню тварин, слід правильно підбирати породи і дбати про їхній стан. Якщо тварина захворіла або травмувалася, її спочатку слід лікувати за допомогою трав'яних препаратів, гомеопатичних засобів та інших безпечних методів і засобів. Якщо вони виявляться недостатньо ефективними, за рекомендацією ветеринарного лікаря можна використовувати синтетичні препарати або антибіотики. На рік дозволяється дві обробки алопатичними ветеринарними препаратами, включаючи антибіотики, і одна обробка для тварин, які живуть менше ніж рік.

4.Перехідний період – перші 10 кроків – магістр наук Дорота Метера

Початок органічного виробництва передбачає певні формальні зобов'язання та конкретні дії. Важливо знати, що потрібно зробити швидко та оперативно, а що можна відкласти на потім.

1	Збір інформації, відвідування тренінгу, прийняття рішення про початок перехідного періоду
Де і з ким?	Сільськогосподарський дорадчий центр, приватні консультанти, сімейні консультації
Коли?	Іноді кілька років, місяців, тижнів або днів до прийняття рішення
2	Заповнення "Заявки" та надсилання її до органу сертифікації, який надсилає її до WIJHARS
Де і з ким?	З консультантом або самостійно – після отримання вказівок від органу сертифікації
Коли?	У будь-який час, бажано до кінцевого терміну подачі заявок на виплати до Агентства з реструктуризації та модернізації сільського господарства (ARiMR); це займе кілька хвилин
3	Підписання договору на проведення контролю з органом сертифікації, складання Опису господарства, Виробничого прогнозу (плану) та направлення до органу сертифікації
Де і з ким?	З консультантом або самостійно – після отримання вказівок від органу сертифікації
Коли?	бажано до кінцевого терміну подачі заявок на виплати до Агентства з реструктуризації та модернізації сільського господарства (ARiMR); це займає кілька десятків хвилин
4	Подання заяви на виплату до районного відділення ARiMR, в тому числі для пакета "Органічне господарство" (необов'язково)
Де і з ким?	З консультантом з Сільськогосподарського дорадчого центру або приватним консультантом
Коли?	До кінцевого терміну подачі заявок на виплати до ARiMR; це займає кілька десятків хвилин
5	Планування сівозміни з урахуванням ґрунтових умов, клімату, виробництва кормів для тварин, товарності
Де і з ким?	З консультантом Сільськогосподарського дорадчого центру або приватним консультантом, або з другом-фермером, який займається органічним виробництвом

Коли?	До або після прийняття рішення про початок перехідного періоду; іноді це займає кілька днів
6	Закупівля насіння, вегетативного розмножувального матеріалу, дозволених добрив та засобів захисту рослин, придбання органічних або перероблених кормів для тварин, органічні або конвертовані корми для тварин
Де і з ким?	Перевірте наявність у вашого консультанта або самостійно – після отримання вказівки від органу сертифікації
Коли?	Після прийняття рішення про початок перехідного періоду; іноді це займає кілька днів
7	Обробіток ґрунту, посів, посадка, агротехнічні обробки, підготовка вигулів тварин
Де і з ким?	Це знає кожен фермер, але іноді варто поговорити з консультантом або з органом сертифікації
Коли?	У правильний агротехнічний час
8	Ведення документації, спостережень і записів – не тільки для органу з сертифікації, але перш за все для вашої власної інформації та розрахунку економічної ефективності
Де і з ким?	З консультантом або самостійно – після отримання рекомендацій від органу сертифікації
Коли?	Постійно оновлювати
9	Перша перевірка, отримання сертифіката господарювання у перший рік перепрофілювання
Де і з ким?	З органом сертифікації
Коли?	В узгоджений з установою час; це займає кілька годин
10	Збір врожаю, зберігання, пошук ринку збуту, продаж – у перший рік переходу без прив'язки до органічного виробництва
Де і з ким?	Зі знайомими фермерами, компаніями та магазинами в безпосередній близькості
Коли?	У потрібний час, а пошуки хорошого ринку - постійно

Якщо органічний фермер-початківець має хороший план дій, він виконає всі свої зобов'язання швидко і без проблем. Інші органічні фермери вже зробили це, а їх у Польщі близько 20 000, тому це не складно. Важливим є те, що сертифікат буде квитком на органічний ринок, з можливістю отримати кращі ціни.

5. Рентабельність органічного виробництва – як порахувати ефекти та витрати і визначити дохід? – д-р габ. Маріуш Мацейчак

Варшавський університет природничих наук

Як і будь-яка діяльність, виробництво на органічній фермі також має здійснюватися раціонально. Згідно з принципом раціонального управління, метою має бути досягнення максимально можливого прибутку за мінімально можливих витрат. Це супроводжується принципом економічного розрахунку, який передбачає вимірювання вкладених ресурсів і витрат, як правило, шляхом вираження їх у грошовому еквіваленті, щоб показати, яких ефектів було досягнуто і, таким чином, чи є виробництво прибутковим. Економічний розрахунок повинен бути основним визначальним фактором у прийнятті рішень на органічному господарстві.

Першим кроком для органічного фермера для ведення економічного обліку є ведення – відповідно до правил органічного землеробства – записів, пов'язаних з органічним виробництвом, що стосуються агро та зоотехнічних обробок та досягнутої врожайності. Наступним кроком є складання так званих розрахунків результатів.

Розрахунки результатів – це розрахунки, які дають змогу обчислити дохід, отриманий від діяльності: вирощування певного виду рослин або розведення певного виду тварин. У процесі виробництва конкретні виробничі ефекти отримуються в результаті витрачених ресурсів. Обсяг виробленої продукції, перерахований у злотих, показує нам, якого виробничого результату було досягнуто. Витрати, понесені на виробництво, виражені в злотих, є витратами. Для повної оцінки ефектів управління не зайвим буде визначити різницю між результатами виробництва та понесеними витратами, тобто дохід, який є основним показником економічної ефективності управління.

Для того, щоб ефективно розрахувати, чи є дане виробництво економічно ефективним, тобто рентабельним, можна використати простий розрахунок, як показано на Рисунку 1.

ВАРТІСТЬ ВИРОБНИЦТВА				
	- Прямі витрати			
	= Прямий надлишок			
	- Непрямі витрати			
	= Дохід без доплат			
	+ Доплати			
	= Дохід з урахуванням доплат			

Різні категорії, що використовуються при **підрахунку результатів**, мають майже інтуїтивне пояснення, оскільки вони є результатом прагматичного підходу, який ми використовуємо щодня. Звичайно, вони можуть бути представлені стосовно виробничої одиниці на фермі, наприклад, поля площею 1,23 га, але найчастіше вони представлені в загальних одиницях, наприклад, на гектар.

Різні категорії підрахунку результатів охоплюють:

Вартість продукції

Це сумарна вартість основних продуктів (наприклад, зерна пшениці, коренеплодів цукрових буряків) та вартість побічних продуктів (наприклад, соломи зернових), які були продані. Вартість продукції розраховується за ринковими цінами продажу або за контрактними цінами, які приймає фермер, наприклад, на основі наявної ринкової інформації.

Прямі витрати

Це ті витрати, які понесені безпосередньо для даного типу виробництва. Каталог витрат без непрямих витрат є відкритим і включає всі ті витрати, які беззаперечно пов'язані з даним видом виробництва.

У випадку органічного рослинництва це здебільшого органічне насіння та посадковий матеріал (придбаний або вироблений на фермі), органічні добрива (придбані або вироблені на фермі), дозволені засоби захисту рослин, страхування, безпосередньо пов'язане з діяльністю, послуги спеціалістів (наприклад, аналіз ґрунту для визначення потреб рослин у добривах), наймання тимчасової робочої сили.

У випадку органічного тваринництва прямими витратами вважаються такі витрати: органічні тварини для розведення (власні або придбані), придбання тварин для розведення або поповнення поголів'я, органічні корми (власні або придбані), ветеринарні послуги, страхування та наймання тимчасової робочої сили.

Слід підкреслити, що якщо врожай сільськогосподарської культури призначається на корм або на тварину, народжену на фермі, призначену для подальшого розведення, то її внутрішня ціна – це прямі витрати на виробництво. Крім того, слід мати на увазі, що праця фермера та його сім'ї часто не включається в отримані розрахунки, оскільки дохід від такого господарства вважається оплатою їхньої праці.

Прямий надлишок

Це перша категорія доходу, яка показує, скільки було безпосередньо отримано від даного виробництва після вирахування прямих витрат, безпосередньо пов'язаних з ним. Найчастіше він вказується на одиницю продукції, тобто на гектар або на тварину.

Непрямі витрати

Це витрати, які не пов'язані безпосередньо з типом виробництва, про який йде мова, але які необхідно понести для того, щоб виробництво відбулося або щоб господарство функціонувало ефективно. Непрямі витрати включають витрати на послуги, роботу на власній техніці, витрати на утримання будівель, амортизацію, податки та страхування, а також інші витрати, такі як витрати на електроенергію або сертифікацію. Розрахунок непрямих витрат є складним, тому вважається, що вони становлять певний відсоток від прямих витрат. Найбільш поширені фіксовані ставки складають 20%, 25% або 30%. Для органічних господарств можна використовувати ставку 30%.

Дохід без доплат

Це прямий дохід за вирахуванням непрямих витрат.

Доплати

Це сума всіх грошових виплат, які фермер отримує у вигляді субсидій, включаючи плату за єдину площу, доплати та виплати за органічне виробництво або інші екологічні заходи.

Дохід з урахуванням доплат

Це прямий дохід мінус непрямі витрати з додаванням субсидій.

На рис. 2 наведено приклад розрахунку результатів на основі фактичних даних зі звичайного, перехідного та двох органічних господарств (які виробляють органічну продукцію протягом одного року та трьох років) для ярої пшениці на гектар у 2021 році. Наведено врожайність, витрати та маржу, яку фермери заробили завдяки органічному статусу пшениці. Як видно з таблиці, період переходу на органічні методи ведення сільського господарства пов'язаний зі збитками, які компенсуються вищими дотаціями. Таким чином, в кінцевому підсумку фермер під час перехідного періоду отримав більший дохід від своєї діяльності з урахуванням субсидій, ніж звичайний фермер. Отримавши органічну сертифікацію і, таким чином, маючи можливість продавати пшеницю з органічною націнкою, дохід органічного фермера подвоївся порівняно з традиційним фермером.

На рисунку 3 показано приклад отриманого розрахунку для вирощування однієї свині вагою 110 кг на традиційній та органічній фермі у 2021 році. У тваринництві немає субсидій, але є можливість отримати вищу ціну продажу органічно сертифікованої тварини. Маржа органічного ринку також дозволила отримати вдвічі більший дохід від органічного свиначства порівняно з традиційним.

Субсидії є важливою частиною прибутку органічної ферми, але не повинні бути основним стимулом для такого типу виробництва. Органічні методи дозволяють забезпечити довгострокову стійкість ферми. Органічне сільське господарство - це інвестиція для наполегливих і свідомих людей, що дозволяє отримувати прибуток і довгостроковий розвиток.

Яра пшениця, злотих/га у 2021 році.

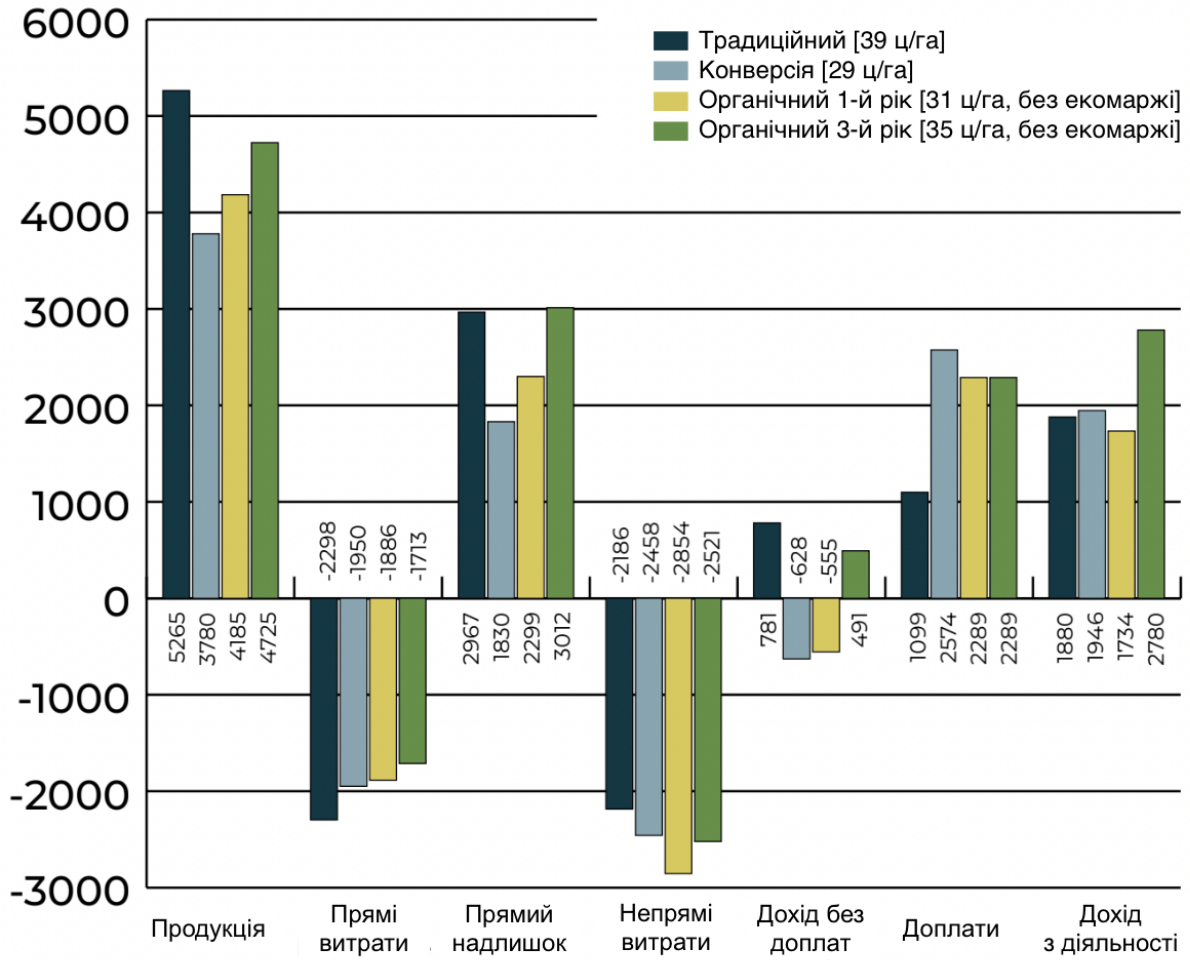

Рисунок 2: Приклад розрахунку результатів для ярої пшениці. Джерело: власна розробка

Свинина 110 кг злотих/шт.

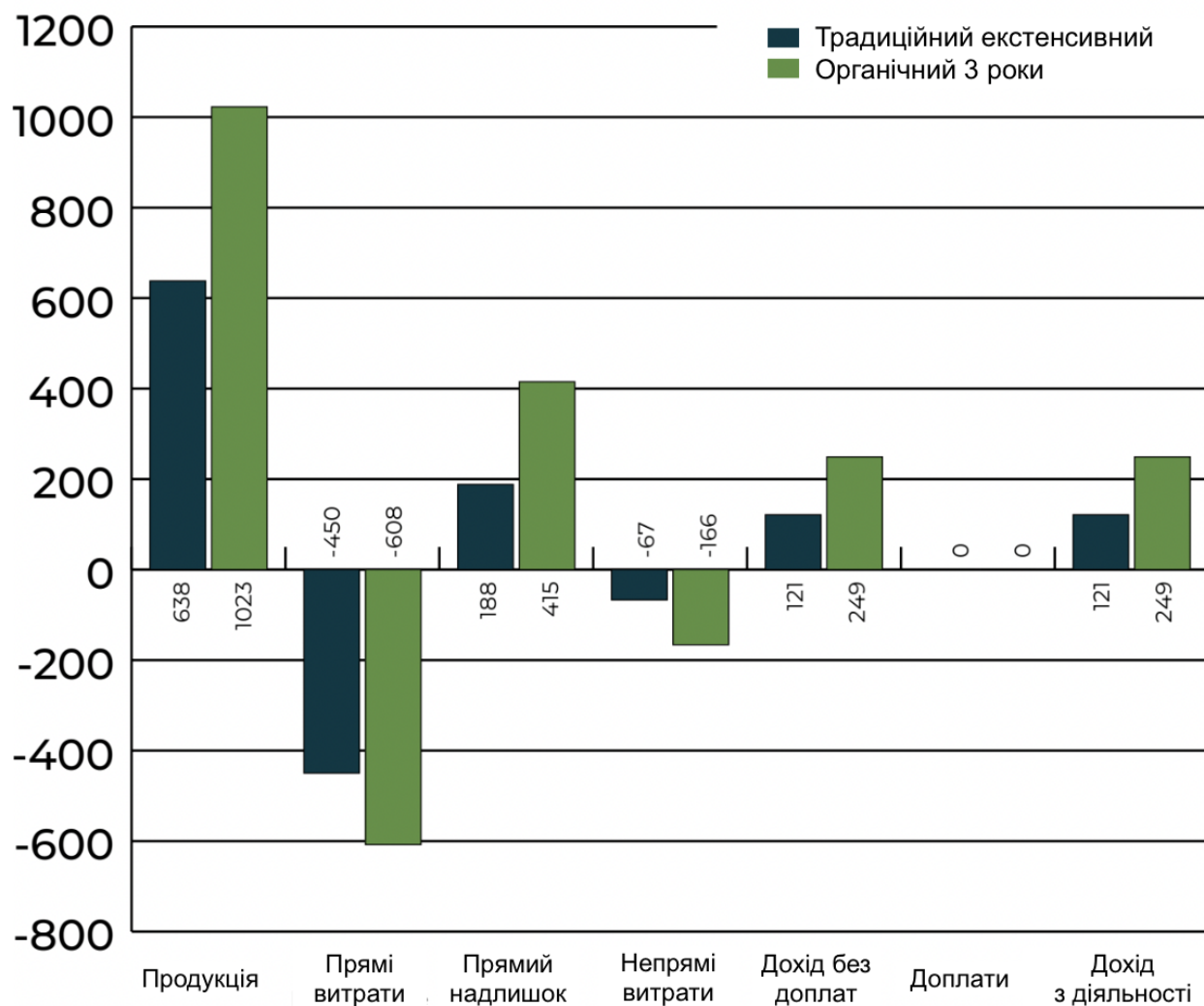

Рисунок 3: Приклад розрахунку для свинарства. Джерело: власна розробка

На завершення слід підкреслити, що, окрім дуже хорошого знання власного господарства, для прийняття правильних виробничих рішень необхідна інформація про навколишнє середовище, тобто знання ринків, параметрів нових технологій і т.д. Органічне ведення господарства означає, перш за все, можливість отримання переваг сертифікації органічного сільського господарства, зокрема, вищих ринкових цін, а також кращу рекламу.

6. Фермерське господарство з рослинництвом та тваринництвом – д-р габ. Юзеф Тибурський

професор Вармінсько-Мазурського університету

Повноцінне фермерське господарство – це господарство, яке міцно стоїть на "двох ногах": воно вирощує сільськогосподарські культури та розводить тварин, і при цьому ці підрозділи залишаються в рівновазі.

Відділи рослинництва і тваринництва надають "взаємні послуги" безплатно. Рослинництво забезпечує тваринництво кормами та підстилкою (соломою), а тваринництво споживає біомасу, отриману від вирощування багаторічних бобових культур та їх сумішей з травами (повна сівозміна), а також надає природні добрива – гній, гноївку, гнойову рідину, що дає повний економічний сенс господарству. Такий спосіб організації виробництва на фермі є справжнім "самодостатнім гравцем" - системою господарювання, яка дозволяє уникнути проблем балансування органічної речовини в сівозміні та рециркуляції поживних речовин⁵.

Природно правильна, повна сівозміна, тобто така, що складається з рослин, які формують обидві фази циклу родючості ґрунту і контролюють його, є основою для успіху органічного господарства. Перша фаза складається з рослин, які покращують (регенерують) родючість та структуру ґрунту, тобто багаторічні, однорічні та суміші з травами, тоді як друга фаза (використання потенціалу родючості ґрунту, накопиченого в першій фазі сівозміни) складається переважно зі злакових культур (Рис. 4). Крім зернових, до рослин, які використовують потенціал родючості ґрунту, належать коренеплоди та овочі, причому в останньому випадку – варто підкреслити – природні добрива ефективно пом'якшують їх негативний вплив на ґрунт.

Важливо, що в сівозмінах, в яких період вирощування багаторічних бобових культур або їх сумішей з травами становить більше третини часу ротації, спостерігається збільшення вмісту гумусу в ґрунті в довгостроковій перспективі (від ротації до ротації), що рівнозначно поліпшенню структури ґрунту і його водоутримувальної здатності.

⁵ На типово орних фермах немає повного обґрунтування для вирощування культур, які найкраще відновлюють ґрунт, і існує дефіцит природних добрив, який намагаються компенсувати, купуючи добрива за межами ферми.

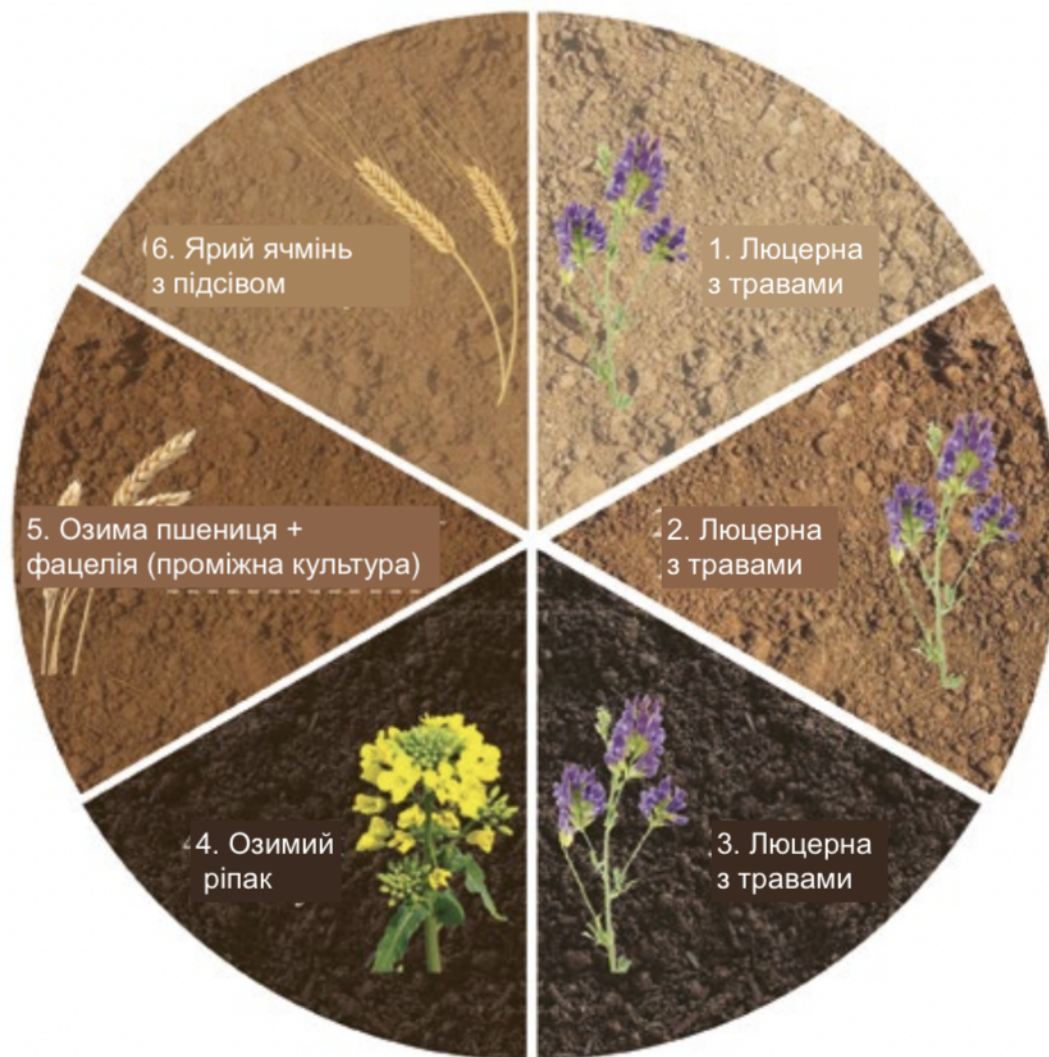

Рисунок 4: Схема двох фаз сівозміни: відновлювальної (поля 1-3) та використання родючості ґрунту (поля 4-6). Джерело: власні матеріали

Перехідний період повноцінного господарства, в якому рослинницькі та тваринницькі підрозділи залишаються збалансованими, не становить жодних організаційних проблем. Достатньо припинити використання агрохімікатів, заборонених в органічному землеробстві, регулярно (кожні 4-5 років) перевіряти параметри родючості ґрунту (робити хімічний аналіз) і, за необхідності, вносити додаткові добрива та вапнування.

Неповні фермерські господарства, тобто без тварин, зазвичай практикують сівозміну, що складається лише з рослин, характерних для другої фази, тобто рослин, які виснажують ґрунт. У довгостроковій перспективі це неминуче призводить до зниження гумусу у ґрунті, погіршення його структури та водозберігаючої здатності. Як наслідок, зростає опір ґрунту до обробітку, збільшується забур'яненість, а врожайність знижується.

Під час перехідного періоду у тваринництві фермери стикаються з вимогами щодо добробуту тварин. Якщо до переходу худобу утримували в умовах, подібних до органічного землеробства, то особливих проблем з переходом не виникає, але якщо це передбачає утримання в умовах, наближених до промислового виробництва, то перехід може бути проблематичним і дорогим.

Допустима норма щільності тварин на органічному господарстві становить 2 СД⁶ на гектар сільськогосподарських угідь, але рекомендована норма щільності становить від 0,5 до 1 СД на гектар. Щільність худоби, близька до максимальної, означає, що вся посівна ділянка призначена для задоволення потреб тварин при їх розведенні (кормах і підстилці). На таких фермах зазвичай спостерігається перевиробництво гною, тому вони можуть слугувати рослинницьким господарствам джерелом для придбання природних добрив.

Крім задоволення потреб тварин, органічні господарства повинні також виробляти продукцію для споживання людиною. Певна частка вирощуваних рослин повинна забезпечувати продовольчі потреби як то зерно та овочі. Тому оптимальною для задоволення потреб людей і тварин вважається норма посіву 0,5-1 СД на гектар. Іншими словами, на додаток до кормових культур є площа для зернових та овочів; і це без ризику зниження родючості ґрунту.

⁶ SD = велика голова (DJP = велика одиниця перерахунку), яка є умовною одиницею перерахунку, еквівалентною корові вагою 500 кг. Ця одиниця є "спільним знаменником" - вона дозволяє конвертувати масу різних видів і вікових груп тварин.

7. Зернове господарство – д-р габ. Юзеф Тибурський

професор Вармінсько-Мазурського університету

В органічному сільському господарстві спеціалізація – це не лише потенційні економічні вигоди, але й ризики, з якими доведеться зіткнутися, особливо в частині використання добрив та захисту рослин. У випадку зернових господарств, попит на ринку та якість ґрунтів визначають, які саме зернові культури – споживчі чи кормові – будуть вирощуватися.

Припустимо, що це господарство без худоби, орієнтоване на вирощування хлібних злаків, зерно яких має відповідати певним параметрам якості: перш за все, воно повинно бути відповідного розміру (натура зерна), а також мати високий вміст і якість клейковини. Ці характеристики частково визначаються сортом, але вони також значною мірою залежать від хорошого забезпечення поживними речовинами. Безумовно, легше досягти необхідних параметрів якості зерна на хороших ґрунтах з високим вмістом гумусу. У Польщі господарства з дуже хорошими умовами середовища існування зазвичай обирають інтенсивне традиційне виробництво, де вони можуть досягти рекордних врожаїв і високої ефективності використання ресурсів.

Фермери, які спеціалізуються на вирощуванні зернових, часто не бачать необхідності вирощувати культури, які відновлюють родючість ґрунту. У розмовах з такими фермерами зазвичай можна почути: "а навіщо мені конюшина?". Правильна відповідь: "Шановний фермер, вам вона не потрібна, а ось для вашого ґрунту – корисна". І тут ми підходимо до суті справи:

Проблема господарств без худоби полягає в тому, що інтереси фермера та його ґрунтів не збігаються.

Це може погано закінчитися як для фермера, так і для ґрунту, якщо тільки фермер не зрозуміє, що в його інтересах знайти компроміс.

Зернові господарства найбільше хотіли б вирощувати лише комерційні культури, а отже, лише зернові. Це рівнозначно відмові від природно правильної сівозміни, яка позбавлена фази регенерації, оскільки в ній відсутні рослини, що відновлюють родючість ґрунту (в тому числі структуру). Найкращими ґрунтотворними рослинами є багаторічні бобові та їхні суміші з травами. Структура посіву, позбавлена цих рослин, залишається "кульгавою на одну ногу". Наслідки катастрофічні: сильна забур'яненість (доведеться інвестувати в спеціалізовану прополювальну техніку, оскільки простими боронами тут не обійтись⁷), підвищений ризик захворювань зернових (тут може допомогти запровадження проміжних посівів, які матимуть бажаний ефект за умови достатньої кількості опадів для їхнього росту), підвищена потреба в добривах (а за відсутності власних, це означає купівлю природних, органічних і мінеральних добрив). Щоб зменшити ці проблеми, варто йти на компроміси, наприклад, вирощувати конюшину або люцерну на насіння, що може бути вигідним для фермера і корисним для ґрунту.

Зернове господарство без тваринництва та без багаторічних бобових культур⁸ повинно забезпечити достатнє постачання азоту (N) рослинам шляхом придбання дозволених добрив з високою концентрацією цього компонента. Для отримання високих врожаїв зернових з високими якісними показниками (необхідними для

⁷ Це дуже дорогі машини, такі як ротаційна борона, прополювач з оптичним управлінням напрямком руху і рядковий прополювач для вузького (20-25 см) міжрядного обробітку.

⁸ Бобові овочеві культури залишають у ґрунті після збору врожаю в кілька разів менше азоту (більшу частину якого ми все одно виносимо з поля в насіннєвому врожаї з високою концентрацією білка), ніж багаторічні бобові, вони не покращують структуру ґрунту, а часто збільшують забур'яненість.

закупівлі продовольчого зерна) варто використовувати добрива з високою концентрацією азоту та здатністю до засвоєння також і в господарствах з правильною сівозміною. Тільки тоді це буде додаткове добриво, а не основне (як у випадку з господарствами без тваринництва), і, відповідно, буде використано набагато менше добрив.

Слід звернути увагу на наслідки вирощування зернових у сівозмінах з різною структурою посівів. Раціональним ступенем спеціалізації в органічному землеробстві вважається частка зернових у сівозміні не більше 66,7%. Загалом у сівозміні з червоною конюшиною (з урахуванням необхідності підтримання родючості ґрунту та його структури) понад чверть тонни азоту надходить від пожнивних решток бобових культур (включаючи багаторічні та бобові трави), а також отримуємо позитивний баланс органічних речовин (табл. 1). У сівозміні без конюшини вдвічі менше азоту отримується за рахунок симбіотичної фіксації, на додаток до негативного балансу органічної речовини, що призводить до зниження водомісткості, сорбційної здатності (зв'язування поживних речовин), більшого опору під час операцій з обробітку ґрунту, збільшення забур'яненості та зниження врожайності (табл. 2). Багато органічних фермерів переконалися в цьому вже через кілька років ведення сільськогосподарського виробництва без тварин. Усвідомлюючи потребу в добривах, вони часто хочуть купити гній або гнойову рідину, але не мають звідки її взяти. У багатьох частинах Польщі гній є затребуваним і дефіцитним товаром.

Номер поля	Культура	Симбіотично зв'язаний N у пожнивних рештках, кг/га	Баланс органічних речовин, т/га	Вплив культури на структуру ґрунту
1	Конюшина червона на насіння	120–150 кг N	+ 5,6 т (залишки післяжнивної конюшини)	дуже сприятливий
2	Озима пшениця + гірчиця для заорювання	0 кг N	- 2 т (пшениця) + 0,5 т (проміжна продукція)	поганий (пшениця) хороший (проміжна продукція)
3	Озима спельта	0 кг N	- 2 т (спельта)	поганий (спельта)

4	Горох + горох для оранки	60 кг N 60 кг N	+ 0,5 т (горох) + 0,5 т (проміжна продукція)	хороший (горох) хороший (проміжна продукція)
5	Ярий ячмінь з підсівом конюшини	0 кг N	- 2 т (ячмінь) + 0,5 т (підсів)	поганий (ячмінь) хороший (проміжна продукція)
Разом за ротацію		240–270 кг N	+ 1,6 т/га	

Таблиця 1: БалаТаблиця 1. Баланс азоту та органічних речовин в природовідповідній сівозміні із зерновими та багаторічними бобовими й зернобобовими культурами

Номер поля	Культура	Симбіотично зв'язаний N у пожнивних рештках, кг/га	Баланс органічних речовин, т/га	Вплив культури на структуру ґрунту
1	Горох + горох для оранки	60 кг N 60 кг N	+ 0,5 т (горох) + 0,5 т (проміжна продукція)	хороший (горох) хороший (проміжна продукція)
2	Озима пшениця + гірчиця для заорювання	0 кг N	- 2 т (пшениця) + 0,5 т (проміжна продукція)	поганий (пшениця) хороший (проміжна продукція)
3	Озима спельта	0 кг N	- 2 т (спельта)	поганий (спельта)
Разом за ротацію		120 кг N	- 2,5 т/га	

Таблиця 2. Баланс азоту та органічних речовин в спеціалізованій зернобобовій

Підсумок: добрива та методи внесення добрив в органічному землеробстві можуть підвищити врожайність та якість сільськогосподарських культур за умови, що в господарстві спочатку будуть впроваджені базові заходи з підвищення родючості ґрунту (регулювання рН, корекція вмісту поживних речовин, відповідна сівозміна). Нові, інноваційні добрива не можуть замінити базові заходи з підвищення родючості ґрунту.

8. Молочне виробництво – д-р габ. Томас Саковський

доктор філософії, професор, Інститут генетики і біотехнології тварин, Польська академія наук

Зміни у веденні органічної молочної ферми в основному стосуються відмови від використання хімічних добрив та хімічного захисту рослин, що набагато легше, ніж на фермах без худоби.

Сівозміна підвищує ефективність рослинництва на фермі та сприяє очищенню луків і пасовищ.

При перепрофілюванні господарства слід звернути увагу на доукомплектування машинного парку технікою для боротьби з бур'янами та підсівання луків. Стан пасовищ, особливо співвідношення бобових (білок) і тетраплоїдних (енергія) трав у пасовищному і луговому травостої, має значний вплив на якість корму, що згодовується, і на подальшу молочну продуктивність корів. Як тетраплоїдні трави, так і бобові потребують постійного пересіву через витіснення їх видами рослин з гіршою засвоюваністю. Варто також пам'ятати, що 30% бобових рослин в пасовищному травостої збагачують ґрунт приблизно на 90 кг N/га.

Приклад данської сівозміни на молочної фермі:

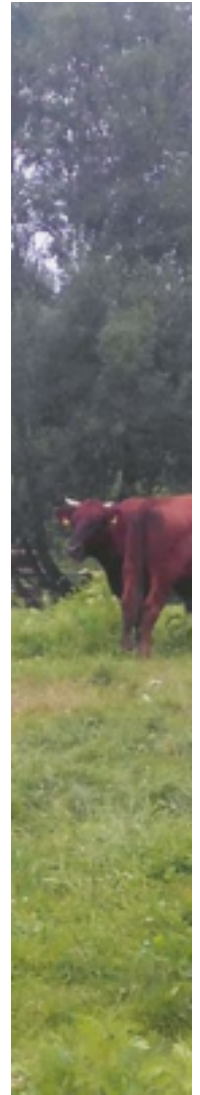
- перший рік – ярий ячмінь,
- другий рік – конюшина з травами,
- третій рік – конюшина з травами,
- четвертий рік – ячмінь з горохом або ярий ячмінь, підсіяний райграсом, сераделою та люпином,
- п'ятий рік – озима пшениця або овес,
- шостий рік – кормовий буряк або кукурудза.

Щільність тварин у стаді

Щільність стада не повинна перевищувати кількість тварин, які разом забезпечують не більше 170 кг N/га/рік у перерахунку на тваринницькі одиниці, як це передбачено Директивою ЄС щодо нітратів.

Кількість азоту, що міститься у калі від 1 особини (середнє значення для перерахунку) кг N/рік

Телята на відгодівлі та інші тварини, класифіковані як велика рогата худоба, віком до одного року	34
Самки та самці великої рогатої худоби віком від одного до двох років	51,5
Самці великої рогатої худоби старше двох років	85
Племінні телиці, телиці на відгодівлі	68
Дійні корови та корови, вилучені зі стада	85
Інші корови	68

Кількість тварин у стаді та вікові категорії змінюються з часом, тому для розрахунку кількості азоту, отриманого в середньому за рік, необхідно вести реєстр щільності стада, фіксуючи кількість тварин у кожній категорії раз на місяць (зразки реєстрів можна знайти в Інтернеті).

На практиці щільність поголів'я базується на сільськогосподарських площах, необхідних для прогодування стада.

Тваринницькі будівлі та вигульні майданчики

Необхідні інвестиції в першу чергу стосуються забезпечення доступу дійних корів до вигульних майданчиків, особливо якщо вони перебувають у прив'язному корівнику. Прив'язні стайні використовуються лише на невеликих фермах з поголів'ям до 50 дорослих тварин. Основою органічного землеробства є утримання великої рогатої худоби у безприв'язних приміщеннях з доступом до

вигулу та пасовища, оскільки тваринам повинен бути забезпечений щоденний доступ на свіже повітря.

Розмір майданчиків і загонів

Вид рогатої худоби	Маса тіла, кг	Площа майданчика, м ² /голову	Площа загону, м ² /одиницю
Рогата худоба для розведення та відгодівлі	до 100	1,5	1,1
	до 200	2,5	1,9
	до 350	4	3,0
	більше 350	5 при мін. 1 м ² /100 кг	3,7 мінімум 0,75 м ² /100 кг
Молочні корови		6,0	4,5
Бики-запліднювачі		10,0	30,0

Гній від тварин, що утримуються на фермі, повинен зберігатися в належним чином закритих місцях. Це також стосується гною з корівників, де, окрім суцільної підстилки (вимога органічного землеробства), решта стійл мають решітчасту конструкцію.

Набір дозволених засобів для очищення та дезінфекції тваринницьких

приміщень обмежений офіційним переліком (Додаток IV до Регламенту 2021/1165). В основному це засоби на основі таких інгредієнтів, як калійне і натрієве мило, вода і пара, вапняне молоко, вапно і негашене вапно, поташ, перекис водню (вода з перекисом водню), натуральні рослинні олії, лимонна кислота, оцтова кислота, мурашина кислота, молочна кислота, а також спирт і формальдегіди. Це також стосується миючих та дезінфекційних засобів для доїльних апаратів та молочного обладнання.

Яка корова?

Дуже важливим елементом у виробництві органічного молока є відбір тварин у стаді. Їхній продуктивний потенціал повинен відповідати якості кормової бази на фермі. Неякісні корми або недостатня їх кількість негативно впливають на здоров'я корів, що призводить до зниження ефективності виробництва. Найкращі корови характеризуються великою кількістю отелень, високими надоями, гарною фертильністю, що вимірюється кількістю запліднень за успішне отелення, і коротким міжотельним періодом. Корови місцевих порід (польська червона, низинна чорно-ряба та біла) або порід подвійного призначення (симентальська порода) демонструють найкращі результати при органічному вирощуванні.

Для пасовищного господарства тварини меншого розміру, які легше переміщуються в полі, підходять краще. Високопродуктивні корови польської голштино-фризької (ПГФ) породи потребують хорошої кормової бази та оптимізованого харчування, а отже, більшої уваги з боку фермера.

В органічному землеробстві перевага надається рогатій худобі, але з міркувань безпеки, добробуту чи гігієни тварин, WIJHARS може дозволити видалення рогів у молодих тварин.

Час переходу

Тварини та продукти тваринництва можуть продаватися як органічні після того, як господарство завершило дворічний період переходу на органічну систему землеробства з дати подання декларації. Правила не дозволяють комерційне маркування продуктів тваринного походження, що перебувають у процесі переходу на органічне виробництво.

Через 24 місяці після початку переходу всі тварини, що утримувалися на фермі протягом цього часу – незалежно від їхнього віку – набувають органічного статусу. Вони та їхня продукція, включаючи молоко, відтепер можуть продаватися в органічній якості. Деякі молокозаводи, залучаючи виробників органічного молока, готові платити вищу ціну за молоко вже в період переходу на органічне виробництво, навіть якщо їм доводиться переробляти його як звичайне.

Введення тварин до органічного стада

Звичайно, тварини з інших сертифікованих органічних господарств можуть бути додані до органічного стада для збільшення виробництва та/або оновлення стада.

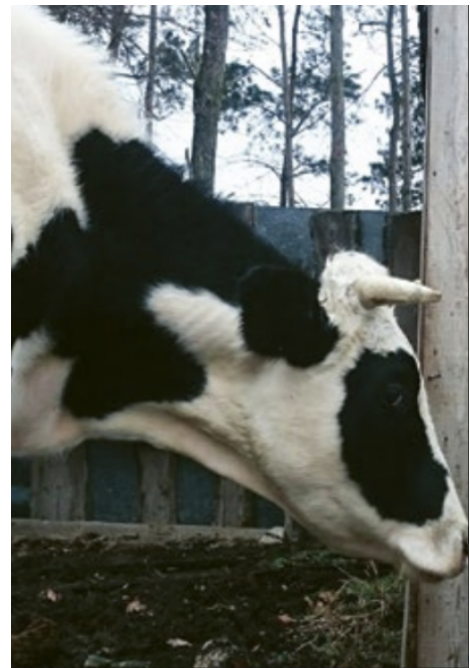
Лише з метою розведення (оновлення стада) до органічного стада можна вводити самців і вагітних самок зі звичайного стада: самців у кількості, обґрунтованій розміром стада, і вагітних самок у кількості до 10% від стада. Коли створюється нове стадо, воно може складатися з телят віком до шести місяців, за умови, що після відлучення вони утримувалися відповідно до органічних принципів. Частка придбаних звичайних тварин може бути збільшена до 40% у ситуаціях, коли господарство зазнає значного розширення, відбувається зміна породи тварин, що утримуються, господарство розвиває нову спеціалізацію у тваринництві або коли в стадо вводяться тварини порід, що перебувають під загрозою зникнення. У таких випадках необхідно звернутися за дозволом до WIJHARS.

У випадку з великою рогатою худобою для виробництва м'яса, тварини, завезені на органічну ферму як звичайні, їхня продукція може бути продана як органічна, якщо ці тварини утримувалися на органічній фермі щонайменше 12 місяців, але не менше трьох чвертей свого життя. Молоко від самок, придбаних ще в підсисний період, набуває органічного статусу після того, як ці тварини вирощувалися на органічній фермі протягом шести місяців.

Відмовившись від органічної сертифікації та повернувшись до традиційного виробництва молока, корови втрачають свій органічний статус назавжди. Повернення до органічного виробництва молока з тим самим стадом неможливе.

Як правило, розмноження органічно вирощеного стада має відбуватися шляхом природного спарювання, але допускається і штучне запліднення.

Всі тварини, народжені на органічній фермі, в тому числі від корів перехідного періоду, отримують органічний статус.

Харчування

Вирощування травоядних тварин базується на повному використанні пасовищ. Щонайменше 60% сухої речовини добового раціону має становити грубий корм, зелений корм, сухий корм або силос. З 1 січня 2024 року цей відсоток буде збільшено до 70%.

Допускається закупівля кормів з органічних ферм або сертифікованих еко-комбикормових заводів. Концентровані корми – це, як правило, зернові, вироблені на власній фермі, а також насіння та шрот з органічних олійних культур. Насіння бобових та побічні продукти їх переробки використовуються як додаткове джерело протеїну. Зелені та грубі корми у вигляді сіна та сінажу (люцерна, сушена люцерна, конюшина, сушена конюшина, трави, сіно, сушені трави, солома злакових, коренеплоди) залишаються основним кормом для корів на органічній фермі. Джерелом енергії може бути органічна або, якщо вона недоступна, неорганічна меляса.

Відносно низькі надої та низький вміст білка в молоці корів, які утримуються за умов екстенсивного утримання, зумовлені не лише заплановано низькою часткою концентратів у раціоні, а й низькою якістю грубих кормів.

Барвники, консерванти, сечовина, стимулятори росту, стимулятори апетиту, оброблені розчинниками або екстраговані компоненти, а також ті, що отримані з генетично модифікованих організмів (ГМО), не повинні використовуватися в

кормах для тварин на органічній фермі.

У годівлі телят можна використовувати молоко та сертифіковані органічні молочні продукти (сухе молоко, знежирене молоко). Замінники молока не допускаються.

Мінеральні речовини в раціон тварин додаються за допомогою лизунів або мінеральних сумішей, інгредієнтами яких можуть бути неочищена морська сіль, кам'яна сіль, сульфат натрію, карбонат натрію, бікарбонат натрію, хлорид натрію, відкладення коралів і водоростей, панцирі водних тварин, карбонат кальцію, лактат кальцію та інші мінерали, що зустрічаються в природі.

Перелік поживних речовин, дозволених для використання в органічному сільському господарстві, наведено в Додатку III до Регламенту 2021/1165.

Турбота про здоров'я

На органічній фермі турбота про здоров'я тварин – це насамперед профілактика.

Профілактичні заходи включають використання методів утримання, що відповідають вимогам до кожного виду тварин, значно підвищують стійкість до хвороб і запобігають зараженню, використання високоякісних кормів разом із забезпеченням регулярних фізичних навантажень і доступу до пасовища, що зміцнює природний імунітет тварин.

Використання синтетичних алопатичних ветеринарних препаратів та антибіотиків допустиме, коли йдеться про порятунок життя тварини; для цього потрібне рішення ветеринара. У кожному випадку потрібен детальний діагноз і показання до застосування лікарського засобу, включаючи дозування, спосіб введення, тривалість лікування і законний період відміни. Пролікована худоба повинна бути чітко ідентифікована.

Будь-яке використання лікарських препаратів у терапії передбачає подвоєння періоду відміни порівняно з аналогічним лікуванням у звичайному стаді. Під час періоду виведення продукти, отримані від тварин, які пройшли лікування, не можуть продаватися як органічні.

9. Свинарство – д-р габ. Юзеф Тибурський

професор Вармінсько-Мазурського університету

Органічне свинарство – один з найскладніших виробничих напрямків в органічному сільському господарстві. Свиней потрібно любити, щоб відповідати вимогам органічного сільського господарства та забезпечувати добробут стада в умовах обмежень, пов'язаних з епідемією АЧС⁹, яка все ще триває.

Добробут у свинарстві

Утримання в умовах, що відповідають природним потребам виду, показує, що свині є чистими тваринами, з інстинктом піклування про своє потомство і "сім'ю". У свинарстві необхідно мінімізувати ризики для здоров'я свиней, тобто створити умови утримання, які відповідають їхнім потребам та інстинктам. Залежно від просторового розташування розрізняють вигульне, стійлове та пасовищне утримання. Вирощування може здійснюватися у віково-вагових групах або сімейним способом. На практиці зазвичай використовують змішані системи, наприклад, вирощування свиней на відгодівлю в загальних віково-вагових групах у тваринницьких приміщеннях з пасовищним утриманням свиноматок. Найчастіше свиней утримують у приміщеннях з мілкою підстилкою з окремими приміщеннями для свиноматок з поросятами, а також для свиней на відгодівлі.

Догляд за багатоплідними свиноматками має вирішальне значення, з подальшим наглядом за народженням і вирощуванням поросят до моменту відлучення. Приміщення для порослих свиноматок і свиноматок з поросятами має бути сухим, теплим і захищеним від протягів. Важливо, щоб підстилку було легко утримувати в чистоті та швидко змінювати, тому добре підходить неглибока підстилка. Станки для свиноматок з поросятами повинні мати площу не менше 7,5 м², щоб забезпечити свиноматкам свободу пересування. Можна поєднати станок для свиноматки з боксом для поросят, що захистить молодих поросят від роздавлювання, зменшить витрати на опалення (не потрібно обігрівати все приміщення) і запобігає виникненню протягів.

⁹ Африканська чума свиней (АЧС) - це інфекційне вірусне захворювання з гострим або хронічним перебігом, що вражає домашніх свиней, бабаків і диких кабанів. Зазвичай перебіг інфекції повільний, із залученням все більшої кількості свиней у стаді, а смертність дуже висока (до 100%). Інкубаційний період хвороби становить від кількох до 15 днів. Вірус стійкий до низьких температур, зберігаючи інфекційні властивості в крові, фекаліях, тканинах (сирих продуктах зі свинини) до шести місяців. Найбільш поширеним шляхом зараження є контакт з інфікованими тваринами, але поширення вірусу також можливе через відвідувачів ферми/транспортні засоби та інструменти. Тварини з неконтрольованим доступом до господарства (гризуни, коти, собаки) також становлять ризик. Симптоми африканської чуми свиней не є характерними, але фермера повинні насторожити раптова смерть, ціаноз вух і живота, почервоніння шкіри, пінисті виділення з носа, задишка, блювота, парез крупа. Людина не сприйнятлива до інфекції АЧС. У Польщі хвороба була вперше виявлена в лютому 2014 року у полеглих диких кабанів у прикордонних з Білоруссю воєводствах.

Загони для відлучених поросят і поросят вагою 10-30 кг повинні мати площу не менше 0,6 м² на кожну тварину; молоді свині дуже активні, грають і бігають, тому для них повинні бути створені відповідні умови. Рекомендується обладнати загони гумовими іграшками, м'ячами, підвісними шинами (досить міцними, щоб їх не можна було порвати і проковтнути). Гра, багато місця в загонах і хороший мікроклімат у станках знижують ризик агресії, наприклад, кусання за вуха і хвіст.

Для відгодівлі на глибокій підстилці добре підходять пристосовані сараї або дерев'яні ангари, які були належним чином адаптовані. Якщо свині утримуються в загонах з достатнім простором (мінімум 1,3 м²/одиницю для свиней вагою 85-110 кг і 1,5 м²/одиницю для свиней вагою понад 110 кг), вони самі визначають місце для дефекації в кутку загону. Свині добре переносять низькі температури, якщо вони не піддаються впливу протягів, тому стіни сараїв повинні бути ущільнені до 1,5-1,7 м над рівнем підстилки. Природне освітлення забезпечується, наприклад, встановленням мансардних вікон.

Ми повинні забезпечити свиней вигулами, і хоча їх площа не повинна бути великою (для відгодівлі свиней мін. 1 м²/одиницю для свиней вагою 85-110 кг і 1,2 м²/одиницю для свиней вагою понад 110 кг), їхня роль є значною. На вигулах свині мають можливість копатися в піску та багнюці (це їх природний спосіб очищення шкіри), а також мають доступ до природного сонячного світла та повітря. На вигулах слід передбачити тінь, щоб захистити свиней від опіків шкіри в спекотну погоду.

Управління пасовищами та біобезпека

Свинарство передбачає дотримання принципів так званої біологічної безпеки, найменш обтяжливим з яких є обов'язок постійно стелити дезінфекційні килимки перед входами до тваринницьких приміщень та на в'їзді на територію ферми. Справжньою проблемою є забезпечення свиней доступом до вигулів, а також пасовищ.

Пасовищне тваринництво широко практикується в декількох європейських країнах і може також добре працювати на польських органічних фермах. Воно пропонує можливість збільшити масштаби виробництва без необхідності розширювати або будувати нові тваринницькі приміщення. Народження та вирощування поросят і навіть відгодівля до забійної ваги може

здійснюватися на пасовищі (відгодівля в приміщеннях проводиться лише взимку – близько чотирьох місяців). Стійла встановлюються на пасовищах, обгороджених електричною сіткою або лісовою сіткою, забезпечуючи близько 300 м² пасовища на одну свиноматку. У станках свиноматок запліднюють або спаровують природним способом, а поросних свиноматок переміщують на пасовище.

Раз на рік проводиться дегельмінтизація основного стада (свиноматок і кнурів) за рекомендацією ветеринара перед весняним випасом. Тварини, що вирощуються на пасовищах, мають дуже міцне здоров'я, тому лікування проводиться періодично, обов'язково під наглядом ветеринара, з подвійним періодом відміни алопатичних препаратів.

До основних недоліків пасовищного утримання можна віднести неможливість продовження випасу взимку, а до переваг – хороші результати вирощування порослят на дешевших кормах, приблизно вдвічі менші витрати на будівництво інфраструктури, високі показники здоров'я тварин (в тому числі низька кількість падежу порослят), хороше використання кормів і високі темпи росту, значно нижчі витрати електроенергії. Дуже важливою перевагою пасовищного утримання є збільшення врожайності зернових культур, вирощених на полі після випасу (немає пирію і відбувається природне підживлення). Отже, пасовищне тваринництво є прибутковим, але поки триває епідемія АЧС, воно навряд чи буде дозволено районним ветеринаром.

Утримання тварин жодним чином не вирішує проблеми біобезпеки, пов'язані з епідемією АЧС, оскільки доступ до вигулів необхідний в органічному сільському господарстві.

Годівля свиней

Найбільш поширеною (у період відгодівлі) є традиційна система годівлі, що складається із зернових сумішей, доповнених бобовими сумішами та грубими кормами. Годівля свиноматок (супоросних і малоплідних) може бути екстенсивною, з використанням пасовищних і зелених кормів з додаванням концентрованих кормів. Подібний метод годівлі можна застосовувати для свиней на фінальній стадії відгодівлі. З іншого боку, при відгодівлі порослят і підсвинків корм повинен бути більш концентрованим і якісним.

Дуже важливо задовольнити потреби свиней у мінеральних речовинах, чого можна досягти, використовуючи сертифіковані премікси як джерело мікро- та макроелементів і вітамінів. Можна використовувати концентрати, що містять білки з потрібним складом, доповнюючи таким чином власну кормову сировину свиней (зазвичай зернові). Ви також можете придбати сертифіковані органічні повнораціонні корми для певних груп свиней.

Коли свиней годують виключно власним кормом, період відгодівлі подовжується внаслідок дефіциту поживних речовин, а тварини в приплоді сильно відрізняються. Деякі свині на відгодівлі досягають забійної ваги приблизно через

шість місяців, а найслабші – лише через 10-11 місяців. Перехід на годування органічними повнораціонними кормами усуває ці проблеми. Дослідження поживної цінності показують, що корми, вирощені на фермах, іноді мають недоліки, яких позбавлені органічні повнораціонні корми, що дозволяє скоротити період відгодівлі, знизити питомі витрати корму, зберегти збалансованість стада і підтримати здоров'я тварин. У годівлі вибагливих видів тварин, таких як свині, згодовування збалансованих кормів виправдовує себе. Якщо ви хочете заощадити на кормах – не робіть цього, принаймні для поросят у період відлучення.

Перехідний період

В органічному сільському господарстві існує єдина вимога щодо перехідного періоду – два роки для тваринництва, який охоплює всіх тварин, незалежно від виду, віку та статі, зареєстрованих у господарстві на дату приєднання (нотифікації) до системи контролю. Після цього періоду самі тварини та продукти їхньої життєдіяльності можуть продаватися з маркуванням "продукт органічного сільського господарства". На противагу цьому, протягом усього перехідного періоду, як тварини, так і продукти їхньої життєдіяльності мають звичайний комерційний статус.

Органічні господарства можуть без обмежень купувати свиней в інших органічних господарств з метою вирощування, відгодівлі та оновлення стада.

Перехідний період, тобто вирощування та відгодівлі звичайних свиней на органічній фермі для того, щоб мати можливість продавати їх та їхню продукцію як органічну, становить шість місяців.

Всі поросята, народжені на органічній фермі, незалежно від статусу свиноматки – набувають органічного статусу.

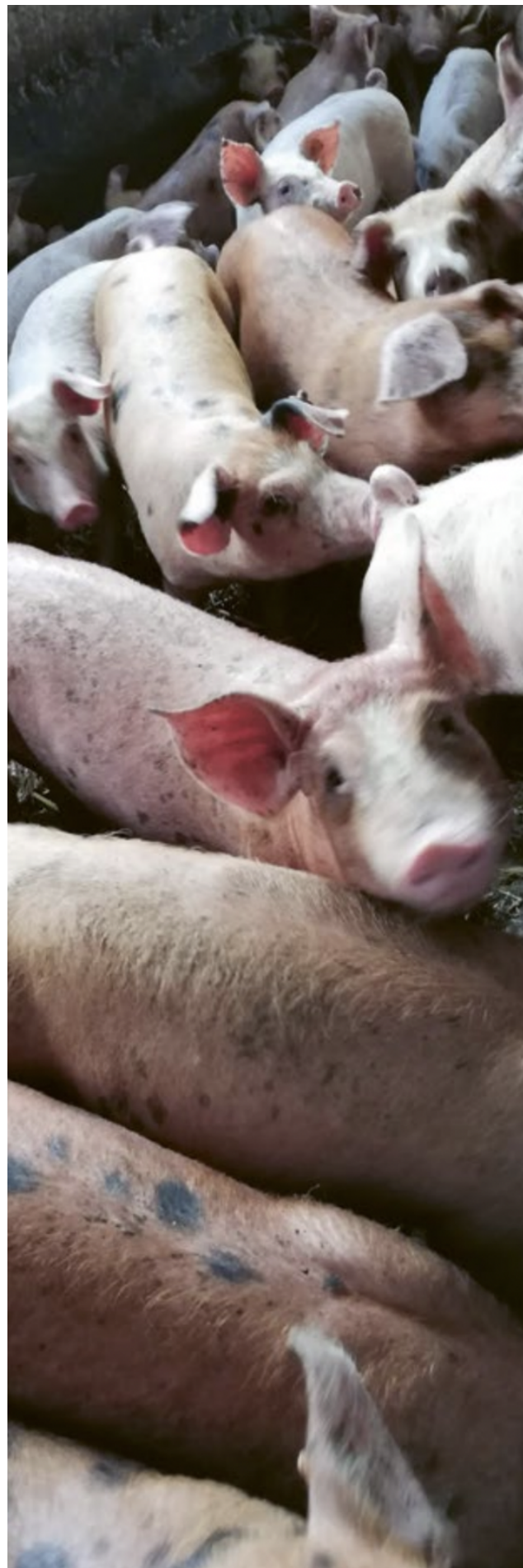

Введення звичайних свиней в органічне стадо дозволяється лише з метою розведення (репродуктивне планування) при дотриманні наступних умов та обмежень:

- створення основного стада – можлива закупівля поросят живою вагою до 35 кг;
- оновлення (реновація) стада – можлива закупівля тварин в обмеженій кількості та віці: дорослих самок – до 20% від наявного стада свиней на рік, самців – без обмежень за віком та кількістю, але в кількості, виправданій масштабами розведення;
- розширення господарства, зміна породи, нова спеціалізація розведення, породи під загрозою зникнення; – можлива купівля тварин в обмеженій кількості та віці, після отримання згоди WIJHARS: дорослі самки – до 40% наявного стада (у випадку порід, що знаходяться під загрозою зникнення, вони не обов'язково повинні бути підсвинками), самці – без обмежень за віком та чисельністю, але в кількості, виправданій масштабами розведення.

Вибір породи свиней

Вибір породи свиней залежить від декількох факторів, включаючи інтенсивність відгодівлі, а також очікування ринку. Зокрема, природоохоронні породи характеризуються особливими якістьми та придатністю їхнього м'яса для різних ліній переробки, але вони, як правило, менш плідні та мають нижчі темпи росту (вищі виробничі витрати), тому їхнє розведення вимагає заздалегідь забезпечити ринок збуту за ціною, що забезпечує рентабельність вирощування.

10. Кури-несучки – магістр наук Павло Парович

Максимальна кількість азоту, що виробляється у тваринництві, **не повинна перевищувати 170 кг на гектар сільськогосподарських земель за один рік**. У випадку дорослих курей-несучок таку кількість азоту виробляють 230 курей на рік, тобто якщо, наприклад, на фермі утримується стадо з 3 000 курей, необхідно мати мінімум 13 гектарів землі, щоб впоратися з кількістю виробленого гною.

Приклад розрахунку поголів'я курей-несучок на фермі:

- номінальний виробничий (несучий) період - 52÷55 тижнів (приблизно один рік) - максимальна кількість виробничих циклів на рік - 1
- загальна максимальна кількість курей-несучок, яку можна вирощувати протягом року: 230 голів/га/рік тобто на фермі з 10 га сільськогосподарських угідь можна утримувати максимум 2 300 курей-несучок на рік.

В системі органічного землеробства тваринництво має бути нерозривно пов'язане з використанням сільськогосподарських угідь (тобто "немає тваринництва без землі"). Цей принцип протидіє перевантаженню ґрунту та його забрудненню тваринними добривами.

Однак фермер не обов'язково повинен бути власником землі, а за відсутності достатньої кількості сільськогосподарських угідь, фермер може підписати угоду про співпрацю з іншим органічним господарством для управління частиною або всім обсягом гною, що виробляється на фермі.

В одному стаді (групі) може бути не більше 3 000 курей-несучок. Однак чинне законодавство дозволяє утримувати більше одного стада (групи) курей на одному пташиному господарстві.

Обов'язковою умовою для цього є використання постійних бар'єрів всередині будівлі, наприклад, сітки від стелі до підлоги, щоб тримати різні зграї повністю відокремленими. Перегородки повинні бути спроектовані таким чином, щоб запобігти змішуванню птахів з різних зграй. Таке ж рішення (запобігання змішуванню птахів з різних зграй [груп]) має бути застосоване і для вольєра.

Системи утримання

Курники з системою підстилки

Щонайменше третина площі підлоги повинна бути суцільною поверхнею, вкритою підстилкою. Решта поверхні може бути решітчастою підлогою (наприклад, у пташниках, обладнаних гніздовою системою з автоматичним збором яєць).

Максимальна щільність поголів'я курей-несучок (віком понад 18 тижнів) у пташнику становить 6 курей на м² корисної площі пташника.

Для курей-несучок (вирощування молодняку віком до 18 тижнів) максимальна щільність розміщення не може перевищувати 21 кг живої маси на м² корисної площі пташника (тобто на практиці до 14 голів/м² на завершальній стадії вирощування).

Курники з системою вольєрів

Можна використовувати системи, в яких кури розміщуються максимум на двох рівнях, не враховуючи рівень підлоги в приміщенні. Навіть якщо використовується система вольєрів вища (наприклад, трирівнева), щільність поголів'я курей слід розраховувати тільки на двох рівнях. Підлога в пташнику повинна бути вкрита підстилкою.

Мобільні курники

Вони використовуються відносно рідко і, як правило, застосовуються для невеликих виробництв.

Походження тварин

Курчата для вирощування в якості курей-несучок повинні походити з органічного репродуктивного розведення. Якщо таких курчат немає, за згодою Воєводського інспектора з питань якості сільського господарства та харчових продуктів дозволяється вводити для вирощування курчат віком не більше трьох днів зі звичайного виробництва.

Звертаючись до WJHARS за дозволом на отримання курчат зі звичайного виробництва, фермер перевіряє дані про наявність органічних курчат у системі – базі даних, доступній на веб-сайті Міністерства сільського господарства.

Приміщення та обладнання

До органічних пташників застосовуються ті ж самі вимоги щодо добробуту, що й до звичайних пташників. Стандарти щодо вентиляції та мікроклімату, доступу до систем годівлі та напування такі ж самі. Відмінності стосуються мінімальної довжини сідала на одну несучку - мінімум 18 см. У випадку групових гнізд мінімальна площа на одну курку становить 120 см². Якщо використовуються індивідуальні гнізда, на одне гніздо має припадати не більше 7 курей. Пташники повинні мати як штучне, так і природне освітлення всередині. Розташування вікон повинно забезпечувати рівномірне освітлення по всьому пташнику.

Кури повинні мати не менше восьми годин безперервного відпочинку (темряви) на добу, тобто світловий день (при штучному освітленні) не повинен перевищувати 16 годин.

Дозволені підстилки: солома, деревна стружка, торф, пісок.

У пташниках для вирощування (птиця до 18 тижнів) довжина сідала на одну птицю повинна становити щонайменше 10 см. Якщо у пташнику для вирощування замість сідала (або в поєднанні з ним) використовуються підняті (наприклад, підвісні) сідала, необхідно забезпечити мінімальну площу 100 см² на одну птицю на сідало.

Птахам повинен бути забезпечений вільний доступ до вигулів. Розмір вихідних отворів повинен бути адаптований до зросту птиці. У випадку курей-несучок висота отвору повинна бути не менше 35 см. Норми визначають, що на кожні 100 м² корисної площі пташника повинні бути передбачені вихідні отвори на вигул загальною довжиною мін. 4,0 м. Якщо отвори знаходяться значно вище поверхні землі (більше ніж 15-20 см), необхідно встановити додаткові пішохідні містки для

полегшення входу/виходу курей.

Додаткові можливості

Прийнятним, а в нашому кліматі рекомендованим рішенням для покращення умов утримання птиці є облаштування пташників додатковими навісами ("зимовими садами"). Основною перевагою навісів є можливість для птахів перебувати на свіжому повітрі в періоди, коли погодні умови не сприяють або навіть унеможливають використання вигулів. Крім того, можливість використання навісів зменшує стрес для птахів, які звикли користуватися вигулами в періоди, коли існує загроза пташиного грипу і пов'язана з цим необхідність утримувати птицю в приміщенні.

Навіси – це криті споруди, що безпосередньо примикають до пташників (зазвичай прикріплені до довшої стіни будівлі з одного або двох боків). Стіни навісів частково або повністю зроблені з сітки. З одного боку, це забезпечує циркуляцію повітря, а з іншого – захищає внутрішні приміщення від контакту з дикими птахами або іншими тваринами (наприклад, хижакami). Верхівки укриттів і, як правило, нижня частина бічних стін виготовляються з суцільної форми, що ефективно захищає птахів від сильного вітру і проливного дощу. Навіси повинні бути обладнані вихідними отворами для вигулу. У випадку пташника мінімальна загальна довжина вихідних отворів між пташником і навісом повинна бути не менше 2 м на кожні 100 м² корисної площі пташника. З іншого боку, загальна довжина евакуаційних прорізів між навісом і вигулом, а також між пташником і вигулом повинна бути не менше 4 м на кожні 100 м² корисної площі пташника.

Увага!

Використана площа навісу не включається до площі пташника та до площі вигулу!

Вигул

Мінімальна площа вихулу на одну курку-несучку становить 4 м². У випадку птахів у період вирощування (до 18 тижнів життя) мінімальна площа вихулу на одну пташку становить 1 м².

Вихули повинні бути покриті рослинністю з різноманітним видовим складом по всій своїй площі або її переважній частині. Вони не можуть бути розташовані на болотистих, затоплених або періодично затоплюваних територіях.

Максимальна відстань від вихідних отворів пташника до найвіддаленішої точки вихулу не повинна перевищувати 150 метрів. Елементи (дах, сітка, чагарники, дерева тощо) повинні бути рівномірно розподілені по всій довжині вихулу, щоб забезпечити захист від хижаків і несприятливих погодних умов (наприклад, сильного сонця або дощу). Птахи повинні мати доступ до достатньої кількості поїлок у вольєрах.

Чинне законодавство дозволяє збільшити відстань між вихідними отворами і найвіддаленішою точкою вольєра до 350 метрів, але в цьому випадку має бути рівномірний розподіл щонайменше чотирьох укриттів відповідного розміру на гектар площі вольєра, щоб захистити птахів від хижаків і несприятливих погодних умов.

Хорошим і добре перевіреним способом використання вихулів для курей-несучок є система кварталів. Вона полягає в тому, що простір для вихулу ділять на кілька рівних частин (зазвичай від 2 до 4) і використовують кожну частину протягом декількох днів (зазвичай 5-10). Потім курей випускають у наступні квартали, що дозволяє ефективно відрощувати і відновлювати рослинність (включаючи зрошення в посушливі періоди). Така практика добре захищає рослинність і запобігає пошкодженню вихулів.

Увага!

Кури-несучки повинні мати доступ до вихульних майданчиків протягом усього року, коли дозволяють погодні умови.

Харчування

Правильне харчування є не тільки одним з найважливіших факторів високої продуктивності (курей-несучок), але й безпосередньо впливає на здоров'я і стан птахів, а отже, є однією з умов забезпечення добробуту. Тварин слід забезпечувати кормами, які повністю задовольняють їхні потреби як для життя, так і для виробництва, маючи на увазі, що пріоритетом є гарний стан тварин і висока якість яєць для споживання.

У годівлі курей можна використовувати як готові, сертифіковані органічні комбікорми, так і корми, приготовані власними силами. У разі самостійного приготування кормів можна використовувати комбікорми для органічного землеробства та кормові матеріали (зернові, бобові, олійні культури тощо) з власного господарства або придбані в інших органічних фермерів. Дозволяється згодовувати кормові матеріали з другого року перехідного періоду, але їх загальна кількість не повинна перевищувати 25% від складу кормового раціону. Якщо кормові матеріали другого року перехідного періоду надходять з власного господарства, їх частка в раціоні може бути збільшена до 100%. Щоденний кормовий раціон курей необхідно доповнювати твердими кормами. Це особливо важливо в періоди, коли птахи не можуть користуватися вигулами (наприклад, взимку, під час санітарних обмежень тощо). Можна використовувати зелений корм з молодих рослин, сухі корми, овочеві відходи (морква, цибуля, буряк, капуста, гарбуз), залишки яблук, силос (наприклад, з кукурудзяного зерна) тощо. Сировина має походити з органічного виробництва.

Корм (як концентрат, так і тверді корми) згодовують курям-несучкам за потребою. Середньодобове споживання правильно збалансованого концентрованого корму в період несучості становить 115÷135 г на одну курку. Потреба в твердих кормах невелика і становить до 10% від кількості концентрованих кормів (у перерахунку на суху речовину).

Загальна потреба в концентрованих кормах протягом періоду вирощування, тобто до 18 тижнів, становить приблизно 6 кг/голову. Зазвичай у цей період використовують 3-4 різні суміші, адаптовані до відповідного періоду вирощування курчат і молодих курей.

Завжди звертайте увагу на якість використовуваних сирих кормів. Згодовування запліснявілих, затхлих, уражених грибками, що виробляють токсини (наприклад, фузаріоз у кукурудзі), прострочених кормів є неприпустимим. Крім того, слід пам'ятати, що можливості ветеринарного втручання в органічному виробництві дуже обмежені.

Ветеринарна допомога

Правильна профілактика – це найнадійніший і найдешевший спосіб підтримувати тварин у хорошій фізичній формі та здоровими.

Основи профілактики в органічному тваринництві:

- Вибір відповідних порід і генетичних ліній тварин – стійкість до стресів і патогенів;
- Забезпечення добробуту (вирощування відповідно до потреб виду) - доступ до свіжого повітря, загонів і пасовищ, чистої води, корму, природного освітлення, можливість виконувати базові поведінкові дії (так звані поведінкові потреби);
- адекватне харчування – відповідний баланс раціону та висока якість кормової сировини; - належна гігієна будівель, гнізд, вольєрів;
- Корекція (обрізання) дзьобів і кігтів заборонена.

Лікування – базові принципи:

- У першу чергу рекомендується застосування натуральних лікарських засобів (трав, рослинних екстрактів, есенцій, гомеопатичних препаратів, мікроелементів тощо);
- У разі необхідності (відсутність вищезазначених засобів, неефективність терапії, гострий стан тощо) застосування традиційних ліків (хімічно синтезованих препаратів, у тому числі антибіотиків) допускається лише під наглядом ветеринарного лікаря;
- Період виведення звичайних ліків подвоюється порівняно з чинним; у разі відсутності визначеного періоду виведення для ліків він становить щонайменше 48 годин;
- Всі обробки повинні бути записані в книгах господарства та повідомлені органу сертифікації;
- Профілактичне використання антибіотиків, кокцидіостатиків та будь-яких інших ліків заборонено!
- Профілактичні щеплення дозволені;
- У разі виникнення спалахів офіційно ліквідованих хвороб необхідно суворо дотримуватися рекомендацій ветеринарних служб.

Коли тварина хворіє, дуже важливо її ЛІКУВАТИ.

Увага!

Якщо антибіотики доводиться застосовувати курям-несучкам, лікування антибіотиками можна

проводити не більше трьох разів протягом 12-місячного періоду. Якщо антибіотики доводиться застосовувати вчетверте (і більше), стадо остаточно виключається з органічного виробництва, а яйця втрачають свій органічний статус.

Деякі ризики та їх причини

відсутність сухої підстилки	недостатня вентиляція та несправний обігрів пташника (особливо в осінньо-зимовий період)
респіраторні захворювання	відсутність або неправильна програма вакцинації, поганий мікроклімат у курнику
паразити зовнішні	неналежне очищення та підготовка пташника та обладнання, зараження паразитами через використане обладнання (пташиний кліщ)
паразити внутрішні	волога підстилка, незадовільний стан вигулів (мокрі, без рослинності, неналежне відновлення вигулів)

сальмонельоз	недостатній контроль гризунів (щурів, мишей), використання вживаних екструдерів, відсутність вакцинації
колібактеріоз	брудні поїлки, недостатньо очищені лінії напування, калюжі у вольєрах

У тваринницьких приміщеннях органічних ферм дозволено використовувати такі засоби для чищення та дезінфекції:

натрієве мило	
калійне мило	
вода і пара	миття стін, підлоги, обладнання, машин тощо
вапняне молоко	фарбування стін, підлоги
вапно	дезінфекція вигулів
негашене вапно	нанесення на підлогу підстилки
гіпохлорит натрію (наприклад, у вигляді рідкого відбілювача)	дезінфекція поїлок
каустична сода (NaOH)	дезінфекція підлогового покриття, машин тощо
їдкий калій (KOH)	дезінфекція підлог, машин тощо
перекис водню (H₂O₂)	дезінфекція ліній поїння
натуральні рослинні екстракти	

розчини органічних кислот: лимонної, мурашиної, молочної, щавлевої, оцтової	миття та дезінфекція обладнання
спирт (етиловий спирт)	
формальдегід	внутрішня обробка будівель

Допускається використання дератизаційних засобів, розміщених у спеціально підготовлених пастках.

11. Садове господарство – д-р інж. Міхал Пняк

Згідно з коротким садівничим визначенням, садові рослини - це багаторічні рослини з дерев'янистими стеблами, які дають їстівні плоди: зерняткові, кісточкові дерева та ягідні кущі.

Перехідний період садових культур

Тривалість періоду переходу на органічну систему залежить від виду саду, чи сад традиційний, чи новостворений сад.

Для існуючих садів, які переводяться на органічну систему, період переходу становить три роки (36 місяців) від дати реєстрації саду в системі сертифікації (нотифікації) до збору врожаю фруктів, які можуть бути марковані як органічні. Тривалий перехідний період обґрунтований повільним розкладанням пестицидів, що використовуються в садах з традиційною системою господарювання.

Фрукти, вирощені протягом перехідного періоду, не продаються як органічна продукція, але через 12 місяців після приєднання до системи (тобто другий і третій врожай) вони можуть бути продані як продукція, вироблена в процесі перехідного періоду.

У випадку звичайного саду, де протягом останніх трьох років не використовувалися добрива та засоби захисту рослин, заборонені в органічному землеробстві, після включення (декларування) саду в систему органічного виробництва можна звернутися до воєводського інспектора з питань якості сільського господарства та харчових продуктів з проханням зарахувати попередній період як частину перехідного періоду.

Посадковий матеріал

При створенні органічного саду зазвичай використовують саджанці органічного походження, тобто дерева, вирощені в сертифікованих органічних розсадниках. Однак, за відсутності органічного садивного матеріалу, можна використовувати неорганічний садивний матеріал (не оброблений недозволеними засобами, наприклад, хімічними препаратами) після отримання дозволу від воєводського інспектора з захисту рослин та насіння.

Дозвіл на використання неорганічних саджанців надається індивідуальним користувачам один раз, на один сезон, і повинен бути отриманий до початку посадки саду.

Підготовка ґрунту для саду

Перед посадкою саду слід підготувати ґрунт, збагативши його органічними

речовинами, які стануть основою добрива. Для цього використовують гній, компост та інші органічні добрива, дозволені для використання в органічному землеробстві. Дози добрив повинні бути адаптовані до потреб, визначених попередніми аналізами ґрунту. В якості альтернативи добривам можна висівати культури, що заорюються (наприклад, гірчицю, вику, овес). У садовому господарстві посів відповідних рослин, що сприяють удобренню та підвищенню вмісту органічних речовин у ґрунті, використовується не лише перед закладанням плантації, але й протягом наступних років вирощування. В органічному виробництві можна використовувати лише добрива природного походження, в тому числі мінеральні добрива, що містять фосфор і калій (подрібнені, мелені, гранульовані). На додаток до основного внесення добрив використовують покращувачі ґрунту, що містять ґрунтові мікроорганізми, які, наприклад, фіксують атмосферний азот або покращують поглинання рослинами фосфору та інших макро- і мікроелементів.

Азотфіксуючі бактерії, що живуть у ґрунті, наприклад, *Azotobacter chroococcum* і симбіотичні *Rhizobium* sp. підтримують основне азотне підживлення, але продукти їхньої життєдіяльності не враховуються в максимальному ліміті 170 кг азоту на гектар, що вноситься в ґрунт у вигляді гною.

Внесення добрив

У новоствореному органічному саду при виборі сортів важливим критерієм відбору є стійкість до хвороб. Це пов'язано з тим, що можливості захисту плодкових дерев обмежені методами та заходами, дозволеними для використання в органічному землеробстві.

В існуючих садах внесення добрив слід здійснювати на тому ж рівні, що і в період до переходу на органічне господарство, щоб уникнути ослаблення стану дерев. Слід використовувати натуральні добрива і підтримувати рослини продуктами, дозволеними для органічного господарства.

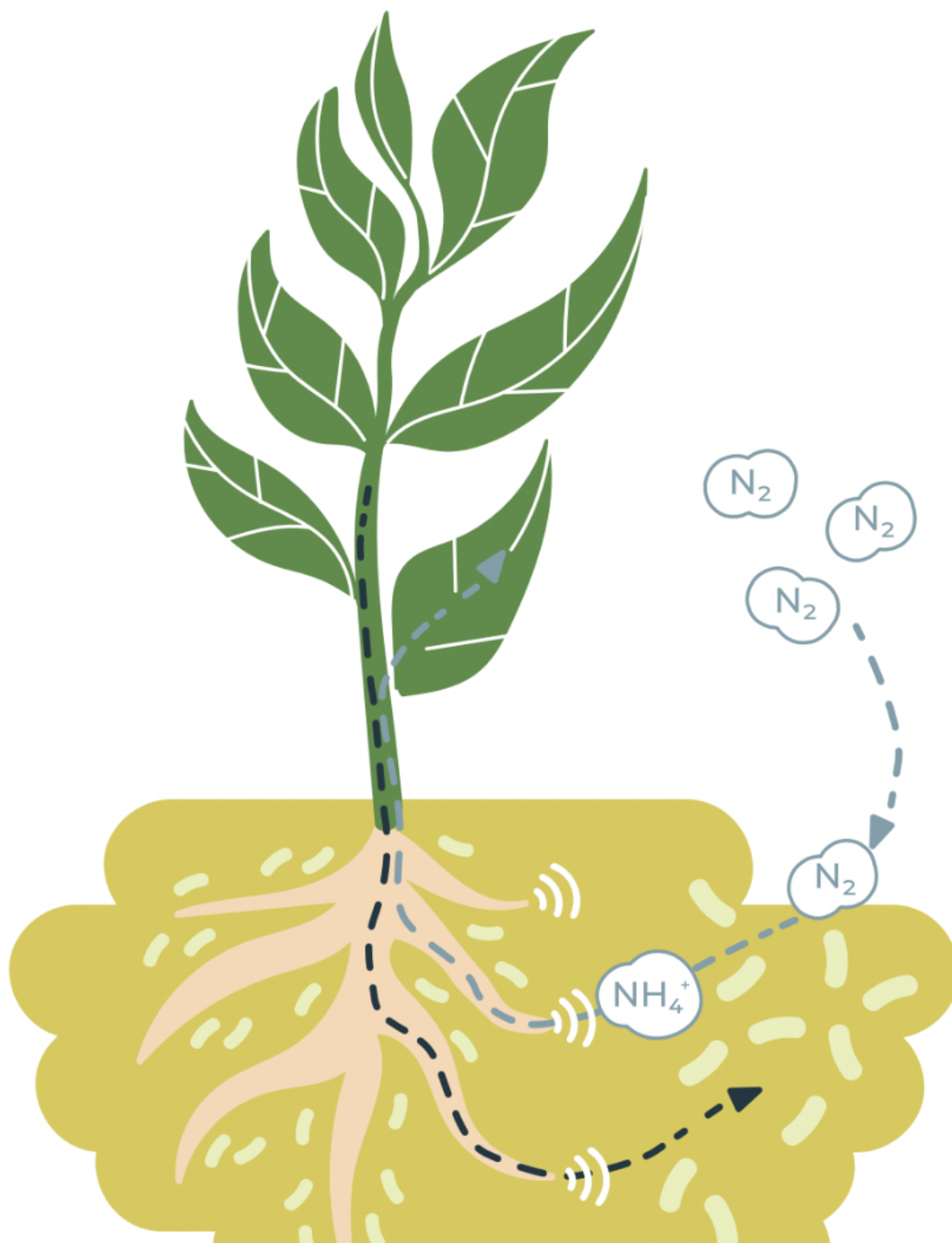

Рис. 5. Азотобактер перетворює атмосферний азот на іон амонію в ґрунті

Догляд за ґрунтом у саду

В органічних садах і в перехідний період не можна використовувати гербіциди, тому боротьба з бур'янами ведеться механічно, як правило, за допомогою косарок і ґрунтових прополувачів.

Основним методом догляду за ґрунтом у саду є міжрядне обкошування, яке проводиться кілька разів на рік. Скошування рослин у міжряддях повинно бути

добре продуманим і проводиться в потрібний час. Ці рослини відіграють важливу роль як середовище існування корисних організмів і перешкоджають розвитку шкідників, а пов'язані з ними операції з догляду можуть вплинути на хід постачання азоту культурним рослинам.

Захист рослин

Для боротьби з хворобами зерняткових і кісточкових плодових дерев в органічній системі ми використовуємо лише контактні фунгіциди, які діють як превентивний захід або протягом короткого періоду часу після загрози захворювання, тому заходи захисту повинні проводитися незабаром після початку зараження, відповідно до моніторингу ризиків, повідомлень і прогнозів.

Боротьба зі шкідниками також повинна ґрунтуватися на моніторингу та прогнозуванні появи шкідників і враховувати наявність природних ворогів.

Для боротьби зі шкідниками та хворобами можна використовувати лише ті продукти, які дозволені та кваліфіковані для використання в органічному сільському господарстві.

Нескошені рослини в міжряддях черешневого саду перед збором плодів зменшують кількість вишневої плодожерки, якій важко вийти з землі після перетворення на лялечку.

Траву слід косити безпосередньо перед збором плодів або відразу після нього.

Увага!

Посилання на переліки дозволених добрив, продуктів, засобів для підвищення родючості ґрунту та здоров'я рослин, засобів захисту рослин та інших наведено в кінці цього посібника.

12. Ягідні плантації – д-р інж. Міхал Пняк

Ягідні плантації, як і зерняткові та кісточкові дерева, є багаторічними культурами. Хоча тривалість їхнього життя коротша, а деякі з них, наприклад, полуницю, вирощують лише 2-3 роки, рішення, прийняті під час закладання плантації, мають значний вплив на результати, отримані в наступні врожайні роки. При органічному вирощуванні процес підготовки плантації повинен бути добре продуманим і послідовно реалізованим. Важливо пам'ятати, що в органічних культурах ми зазвичай не маємо інструментів для швидкого реагування на такі проблеми, як поява шкідників, хвороб або дефіцит поживних речовин.

Як і у випадку з іншими садовими культурами, можливе як переведення існуючої плантації на органічний метод, так і переведення земельної ділянки під новостворену плантацію. Перехідний період звичайної ягідної плантації займає 36 місяців: від приєднання до системи органічного землеробства до збору врожаю, який отримує органічний статус. Очевидно, що набагато простіше змінити систему вирощування на органічну для новостворених плантацій, особливо тих, що мають менший термін життя, наприклад, полуниці.

Вирощування ягідних культур є трудомістким заняттям (як багаторазовий ручний збір врожаю, так і придбання комбайна для промислового збору чорної смородини чи агрусу є дорогим задоволенням), тому перед закладанням плантації слід врахувати можливість збору врожаю в короткі терміни та можливість продажу плодів одразу після збору або періодичного зберігання після збору врожаю.

Вибір ділянки, ґрунт і багатство ґрунту

Ділянка повинна бути адаптована до вимог виду рослин, які вирощуються, або ж вид повинен бути обраний відповідно до умов вирощування. Найважливішим елементом є ґрунт – його насиченість поживними речовинами, правильний рівень рН, структура та біорізноманіття, родючість тощо. Для органічних систем це може зайняти до двох вегетаційних періодів. Під час перехідного періоду ґрунт готують за допомогою агротехнічних заходів, спрямованих на обмеження появи бур'янів, хвороб і шкідників, поліпшення структури ґрунту, забезпечення ґрунту органічними і мінеральними поживними речовинами. Ягідні плантації не слід створювати на ділянках з високим рівнем ґрунтових вод або на важких ґрунтах. Такі ділянки сприяють виникненню хвороб кореневої системи (наприклад, *Verticillium*, *Phytophthora*, *Fusarium*, *Phoma* та інші), тому рослини слід вирощувати на піднятих грядках. Більш сприятливі умови для росту ягідних рослин на легких ґрунтах, хоча полив там, як правило, необхідний.

На плантаціях малини відсутність поливу має значний вплив на втрати врожаю не тільки в роки дефіциту опадів, але й у роки з середньою кількістю опадів. Полив ягідних рослин впливає на якість врожаю, а не лише на його кількість.

Правильний рівень рН ґрунту, адаптований до виду вирощуваної культури, дозволяє рослинам розвиватися і отримувати живлення оптимальним чином. При органічному вирощуванні рН ґрунту можна коригувати, використовуючи лише натуральні речовини. Зазвичай, коли ми хочемо підвищити рН, ми вапнуємо ґрунт (процедура розтягнута на 2-3 роки), а для підкислення використовуємо сірку.

Для того, щоб зменшити кількість ґрунтових патогенів, наприклад, *Verticillium*, білу гірчицю можна висівати тричі і переорювати перед закладанням плантації.

При створенні плантації слід уникати ділянок, на яких протягом останніх кількох років вирощувалися одні й ті ж види рослин; це стосується, в основному, полуниці. Вважається, що в органічному господарстві нова плантація не повинна створюватися на тому самому полі щонайменше шість років.

Посадковий матеріал

Для створення органічних ягідних плантацій слід використовувати здоровий, сертифікований і належним чином розвинений садивний матеріал, вільний від шкідників і хвороб. Обирайте сорти, адаптовані до своїх природно-кліматичних умов, стійкі до низьких і високих температур, толерантні або стійкі до хвороб і шкідників.

Мульчування

На ягідних плантаціях у період переходу до органічного вирощування необхідно послідовно проводити боротьбу з бур'янами, щоб запобігти забур'яненню плантації та перенесенню проблеми бур'янів на наступні сезони. З цією метою використовуються різні методи (за винятком синтетичних гербіцидів), починаючи від ручної прополки бур'янів, до механічного видалення, використання природної мульчі (солома, тирса, кора і тріска) і синтетичних матеріалів. Крім зменшення кількості бур'янів, природна мульча стабілізує вологість і температуру ґрунту, покращує структуру ґрунту (шляхом розкладання) і живить рослини поживними речовинами, що вивільняються під час мінералізації.

Важливо!

Солома для мульчування повинна бути отримана з органічного землеробства відомого походження через ризик зараження бур'янами, спричиненого насінням бур'янів, яке потрапляє разом із солом'яною мульчею. Використання соломи від традиційного вирощування може призвести до забруднення плантації залишками пестицидів, що застосовуються при традиційному вирощуванні зернових культур.

13. Польові овочі – д-р інж. Беата Студзінська

Органічне вирощування овочів вимагає особливої відданості з боку фермера, який повинен ретельно проаналізувати можливості господарства і визначити, які сорти овочів він може вирощувати, щоб досягти оптимальної врожайності, яка принесе йому фінансову вигоду. Продукція, вироблена протягом перших двох років органічного вирощування, зазвичай продається як звичайна продукція, хоча законодавство дозволяє продавати врожай, зібраний на другий рік переходу на органік, з етикеткою "перехідний період", але на практиці ринок в цьому не зацікавлений.

З цієї причини деякі фермери вирішують не вирощувати овочі на великих площах у перехідний період, присвячуючи цей час збагаченню ґрунту органічними речовинами, регулюванню його рН, видаленню стійких бур'янів тощо.

Починаючи вирощувати органічні овочі, фермер повинен враховувати збільшення трудових затрат на прополювання бур'янів. Залежно від виду, способу вирощування, погодних умов та техніки, ці зусилля можуть зрости на 30-80%. У випадку з овочами, посадженими безпосередньо в ґрунт, якщо бур'яни не будуть належним чином контролюватися, урожай може взагалі не бути зібраний.

Загалом, протягом перехідного періоду, залежно від виду, слід очікувати втрати врожаю до 30% порівняно з традиційним вирощуванням із застосуванням агрохімікатів. Важливою компенсацією за збільшення витрат і зниження врожайності є вищі ставки субсидій для органічного вирощування овочів, ніж для інших органічних сільськогосподарських культур.

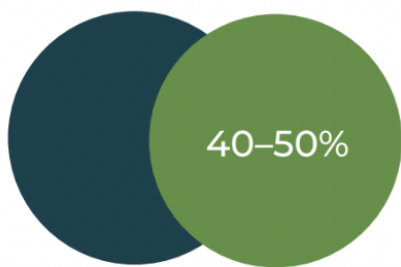
Овочі, вирощені з розсади, потребують менше годин ручної праці для боротьби з бур'янами, ніж овочі, вирощені прямим посівом.

Овочі потребують родючих і багатих ґрунтів для правильного росту. Середній вміст гумусу в ґрунті 1,5-2% та достатня кількість поживних речовин є необхідною умовою для гармонійного росту та врожайності овочів.

Підвищення родючості ґрунту має відбуватися шляхом:

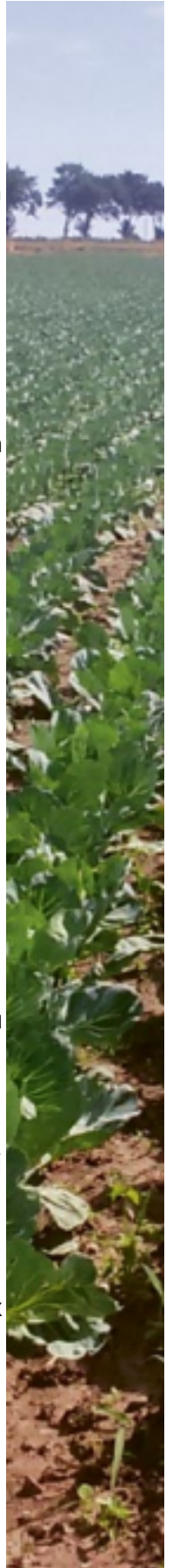
- використання природних (наприклад, гній) або органічних (компост) добрив; - регулювання рН ґрунту
- включення в сівозміну рослин, що вирощуються на сидерат, в основній культурі або в якості проміжних та пожнивних культур;
- включення в сівозміну бобових культур, що фіксують азот з повітря, та їхніх сумішей, наприклад, із злаковими травами; бажана пропорція - 25-30%;
- використання препаратів, що містять мікроорганізми, які виконують різні функції, наприклад, фіксують атмосферний азот з повітря, роблять фосфор доступним з незасвоєваних форм, полегшують засвоєння поживних речовин рослиною, мають антагоністичну дію на патогенні мікроорганізми;
- виправлення дефіциту поживних речовин до середнього рівня на основі результатів аналізів ґрунту шляхом застосування дозволених добрив та покращувачів ґрунту.

Правильне внесення добрив може вплинути на врожайність на 40-50%.

Проблеми з хворобами та шкідниками, що виникають на органічних плантаціях, часто спричинені наступними факторами:

- неправильна сівозміна (в тому числі на посівних ділянках);
- відсутність належної агротехнічної обробки: плужна підшва, надмірна вологість ґрунту;
- нерегульований рівень рН ґрунту;
- неправильне внесення добрив: надлишок азоту, калію, кальцію та нестача мікроелементів;
- метеорологічні умови;
- надмірна вологість повітря в тунелях (відсутність вентиляції);
- недостатнє зрошення (в полі та в тунелях), надмірна вологість ґрунту;
- низька якість посівного та садивного матеріалу;
- дефіцит органічної речовини в ґрунті: поганий повітряний та водний режими в ґрунті;
- паразитичні нематоди в ґрунті, що спричиняють пошкодження рослин і передають хвороби;
- невідповідна техніка обприскування рослин і час проведення захисних обробок.

Для захисту рослин від шкідників і хвороб, якщо агротехнічні заходи виявляються недостатніми, можна використовувати наступні засоби:

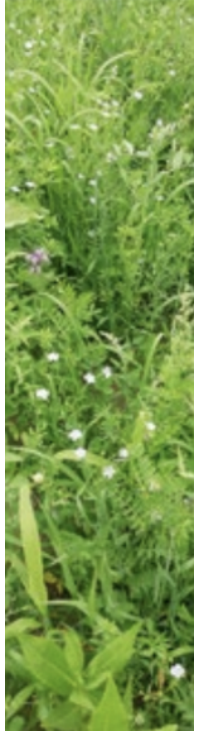
- засоби захисту рослин, дозволені для використання в органічному сільському господарстві;
- основні речовини, наприклад, екстракт кропиви або хвоща, молоко, сироватка та інші, дозволені для використання в органічному сільському господарстві;
- натуральні продукти, окрім добрив та покращувачів ґрунту, дозволених для використання в органічному сільському господарстві;
- мікробіологічні препарати з не генетично модифікованих мікроорганізмів.

Однорічні бур'яни найефективніше знищувати на стадії сходів або у фазі 2-4 листків, бажано в сонячну погоду, яка сприяє висиханню.

Боротьба з бур'янами в органічному овочівництві здійснюється механічним і ручним способами. Трудовитрати на боротьбу з бур'янами залежать від:

- виду вирощуваної культури
- способу вирощування, в тому числі посівного чи розсадного,
- наявної техніки,
- своєчасності обробки.

При польовому вирощуванні овочів бажано уникати ділянок, забур'янених стійкими бур'янами (пирій, осот, підмаренник та інші). У таких випадках доцільно виключити відповідне поле з обороту на один сезон, щоб ефективно провести механічну обробку.

Посівний матеріал

Використання органічного насінневого та садивного матеріалу є обов'язковим при вирощуванні овочів. Якщо органічний матеріал недоступний, можна звернутися за дозволом на використання звичайного необробленого насіння до воєводського інспектора із захисту рослин і насіння.

Саджанці, які будуть висаджені на цільових ділянках, повинні бути вироблені в рамках органічного сільського господарства, тобто під контролем органу сертифікації. Отримати дозвіл від WIORiN на посадку звичайних саджанців неможливо.

Увага!

Посилання на списки дозволених добрив, засобів для підвищення родючості ґрунту та покращення стану рослин, засобів захисту рослин тощо наведені в кінці цього посібника.

14. Субсидії – магістр наук Дорота Метера

З 1999 року польські органічні фермери отримують дотації на покриття витрат на контроль та на площу органічних культур – доплати до поземельних платежів. Сьогодні фермер, який відповідає вимогам органічного землеробства, може у заяві на отримання доплат за площу, яку він подає навесні до Агентства реструктуризації та модернізації сільського господарства (ARiMR), відмітити відповідні поля для виплат за органічне землеробство та трансакційних витрат, тобто часткового відшкодування витрат на перевірку.

Після проведення контролю в даному році органи сертифікації подають до ARiMR список сільськогосподарських виробників та земельних ділянок, які вони використовують, підтверджуючи площу використовуваних органічних ділянок. Цей перелік є основою для прийняття ARiMR рішення про надання виплат на органічне сільське господарство.

Ставки дотацій для органічних культур в програмі "Органічне сільське господарство" в рамках Стратегічного плану Спільної аграрної політики на 2023-2027 роки:

Тип культури	Ставка оплати в злотах/га	
	Під час перехідного періоду	Після переходу
Сільськогосподарські культури	1697	1571
Овочеві культури	3021	2391
Трав'яні культури	1856	
Садівництво	3105	1961
Ягідні культури	2495	2213
Екстенсивне вирощування садів	1326	
Орні кормові культури	1638	1504

Інші платежі

- невеликі господарства до 10 га з різними культурами органічними - 1640 злотих/га
- надбавка за відповідальне (sustainable) рослинницько-тваринницьке виробництво - 573 зл/га - при щільності поголів'я тварин у господарстві від 0,5 до 1,5 тис. голів/га
- трансакційні витрати (відшкодування частини витрат на контроль)

Дегресивність платежів	Оброблена площа
100% від базової ставки	від 0,10 га до 50 га
75% від базової ставки	від 50 га до 100 га
60% від базової ставки	понад 100 га

На додаток до рослинницьких субсидій, новий Стратегічний план включає низку інших заходів, наприклад, внутрішньо-фермерські інвестиції для підвищення конкурентоспроможності, інвестиції для покращення добробуту великої рогатої худоби та свиней, розвиток ланцюжка доданої вартості – міжгосподарська кооперація, розвиток кооперації виробників за схемами якості харчових продуктів.

15. На завершення – д-р інж. Уршуля Солтисьяк

Польська палата органічних продуктів

Фермер, який розглядає можливість переходу на органічне сільське господарство, задає собі різні питання: чи це складно? чи це виклик? чи це, можливо, шанс?

Попередній досвід - а саме у 2022 році виповнюється 50 років з дня заснування Міжнародної федерації органічного сільського господарства (IFOAM), яка сформулювала принципи органічного сільського господарства, – показує, що це можливо.

Це також підтверджується 30-річною практикою ведення органічного сільського господарства в рамках регламентів ЄС, які встановлюють єдиний стандарт виробництва – для використання фермерами та споживачами органічних продуктів харчування.

Амбітний план нової Спільної аграрної політики: 25% сільськогосподарських площ Європейського Союзу до 2030 року під органічним виробництвом, зрештою, побудований на досвіді фермерів, які продемонстрували, що органічне виробництво є ефективним і прибутковим. І - що дуже важливо - він враховує зростаючий споживчий попит на харчові продукти для здоров'я, вироблені з повагою до природи.

Щодо питань...

→ Чи це складно?

Відповідь – і так, і ні. Органічне сільське господарство - це не "нічогонероблення", як дехто вважає, воно вимагає багато знань, пильної уваги, навіть турботи з боку фермера, його постійної самовіддачі. З іншого боку, через кілька років органічного господарювання на фермі формується своєрідний баланс і природна саморегуляція, що дозволяє фермеру спати спокійно.

→ Чи є це викликом?

Так, у найкращому сенсі! Органічний фермер стикається з різними природними обставинами, проти яких він може бути беззахисним, але він ніколи не використовує хімічну зброю. Він керується ідеєю співпраці з природою і намагається досягти максимально можливої продуктивності, використовуючи природні засоби та способи вирощування в межах саморегулюючих механізмів навколишнього середовища.

→ Чи є це шансом?

Без сумніву! І велике задоволення для тих, хто зуміє ним скористатися з розумом.

Про формальне завершення дво- або - у випадку багаторічних культур - трирічного періоду переходу свідчить сертифікат, що дозволяє маркувати певні продукти логотипом ЄС, тобто символом органічного землеробства Європейського Союзу. Це знаменитий "євролисток", форми представлення якого (розміри, кольори, супровідні анотації) викладені в регламенті ЄС, що регулює органічне виробництво (2018/848 та пов'язані з ним акти).

Використання логотипу є обов'язковим при маркуванні розфасованої (роздрібної) продукції для кінцевого споживача. Він не є обов'язковим для маркування гуртової продукції, але зазвичай використовується на добровільній основі з практичних міркувань: він чітко вказує на органічний статус продукту.

Для того, щоб мати можливість маркувати свою фермерську продукцію європейським логотипом органічного сільського господарства, ви повинні успішно завершити перехідний період! - чого щиро бажають автори цього посібника!

Важливі інтернет-адреси

Міністерство аграрної політики та сільського розвитку	Інформація про законодавство, субсидії, результати досліджень, цікаві події
www.gov.pl/web/rolnictwo/rolnictwo-ekologiczne1	
Інспекція з контролю якості сільськогосподарської та харчової продукції	Інформація про систему контролю та сертифікації, зразки заявок та запитів на відступ від вимог, перелік органічних виробників
https://www.gov.pl/web/ijhars/rolnictwo-ekologiczne	
Органи сертифікації	Інформація щодо подання заявки на інспекцію та сертифікацію в органічному сільському господарстві
www.gov.pl/web/ijhars/jednostki-certyfikujace	
Державна служба з охорони рослин та насінництва	Перелік органічного насіння, зразок заяви на отримання дозволу на використання неорганічного матеріалу для розмноження рослин
piorin.gov.pl/rolnictwo-ekologiczne/wykaz-materialu-ekologicznego/	
Інститут ґрунтознавства та рослинництва РІВ	Перелік добрив та покращувачів ґрунту, визнаних для використання в органічному землеробстві та інших стимуляторів росту рослин
www.iung.pl/informacje/do-pobrania/	
Інститут Охорони Рослин РІВ	Перелік засобів захисту рослин, дозволених для використання в органічному сільському господарстві
www.ior.poznan.pl/1631,srodki-ochrony-roslin-do-upraw-ekologicznych	

Коаліція "Жива Земля"

kontakt@koalicjazywaziemia.pl

www.koalicjazywaziemia.pl

Коаліція "ЖИВА ЗЕМЛЯ" була заснована восени 2018 року. Це неформальна група, сформована організаціями та рухами, що працюють у сфері сільського господарства та продовольства. Метою діяльності Коаліції є формування аграрної та продовольчої політики в напрямку соціально справедливого та екологічно відповідального виробництва, розподілу та споживання продовольства.

Сфери діяльності: 1. формування політики на місцевому, національному та європейському рівнях, включаючи Спільну аграрну політику ЄС; 2. робота над зменшенням негативного впливу сільського господарства на довкілля; 3. просування та популяризація агроєкології; 4. просування та популяризація сертифікованого органічного виробництва; 5. підвищення обізнаності громадськості щодо відповідального споживання; 6. забезпечення можливостей для співпраці та обміну знаннями між фермерами, споживачами, громадськими організаціями та органами державної влади.

Коаліція веде активну адвокаційну діяльність: бере участь у засіданнях парламентських комітетів, публічних консультаціях, розробляє висновки та пропозиції до проєктів нормативно-правових актів у сфері сільського господарства. Коаліція брала участь у консультаціях щодо Стратегічного плану реалізації Спільної аграрної політики на 2023-2027 роки, є одним із членів Моніторингового комітету Стратегічного плану реалізації Спільної аграрної політики на 2023-2027 роки, створеного Міністерством аграрної політики та сільського розвитку, розробила, серед іншого, коментарі до Національної стратегії сталого розвитку сільських територій, сільського та рибного господарства до 2030 року, законопроєкту про органічне сільське господарство та виробництво, підзаконних актів та законів, пов'язаних з виробництвом, вільним від ГМО, а також з питаннями добробуту тварин.

Коаліція є членом Європейської платформи Good Food Good Farming, яка об'єднує національні коаліції, що працюють над зміною агропродовольчої політики в Європейському Союзі.

Цей матеріал перекладено українською мовою проектом «Німецько-українська співпраця у галузі органічного сільського господарства».

© Всі права захищені

Повне чи часткове відтворення чи передача цієї публікації в будь-якій формі чи будь-якими засобами, в тому числі електронними, механічними, шляхом фотокопіювання чи запису чи у будь-який інший спосіб можливе лише за попередньої згоди авторів або видавців.